

Schoolgids

INHOUDSOPGAVE

		Blz.
1.	Voorwoord	4
	Twee heren	5
2.	Algemeen	6
2.1	Missie en visie	
2.1.1	Maatwerk	
2.1.2	Kwaliteit en kwaliteiten	
2.1.3	Kwaliteitszorg	
2.2	Identiteit	7
2.3	Gemeenschapsvorming	
2.4	Maatschappelijk georiënteerd	
2.5	Vernieuwend onderwijs	
2.6	Profilering	8
2.7	Creativiteit en ondernemingszin	
2.8	Kunst en cultuur	
2.9	Begeleiding	9
2.10	Communicatie en medezeggenschap	
2.11	Contact	10
2.11.1	Centrale Directie	
2.11.2	Sectordirectie	
2.11.3	Bevoegd gezag	
2.11.4	Inspectie	11
3.	Wie was Bernard Lievegoed?	12
3.1	Beknopte biografie	
4.	De sector vrije school Bernard Lievegoed: een korte geschiedenis	14
5.	De sector Bernard Lievegoed: grondslagen en visie	15
5.1	Pedagogie van het midden	
5.1.1	Traditioneel vernieuwend	
5.1.2	Vrijheid en gebondenheid	
5.1.3	Gemeenschap klasindividu	
5.1.4	Hoofd, hart en hand	16
5.1.5	Binnen en buiten	
5.2	Wofür tritt die Bernard Lievegoed Schule ein?	
5.3	Que représente l'école Steiner?	17
6.	Inrichting van het onderwijs	19
6.1	De Middenbouw	
6.2	De Bovenbouw	22
6.3	De 2e fase	23
6.4	De Praktisch-Ervaringsgerichte stroom (PEstroom)	24
6.5	Stages	
7.	Zorgstructuur	28
7.1	Zorgcoördinatie	
7.2	Rugzak (leerlinggebonden financiering)	29
7.3	Lwoo: leerweg ondersteunend onderwijs	
7.4	Dyslexiebeleid	30

Schoolgids

	7.5	Vertrouwenspersoon	31
	7.6	Vertrouwensinspecteur	32
	7.7	Meldingsplicht bij zedenmisdrijven	
	7.8	Schoolmaatschappelijk werk	
8.		Dagelijkse onderwijspraktijk	33
	8.1	Huisvesting	
	8.2	Bereikbaarheid met Openbaar vervoer	
	8.3	Telefonische bereikbaarheid	
	8.4	Lestijden	
	8.5	Telaatkomregeling	34
	8.6	Absentiemelding	
	8.7	Wet Bescherming Persoonsgegevens	
	8.8	Verlof	
	8.9	Lesrooster/lesuitval	35
	8.10	Schoolregels	
	8.11	Schoolboeken	36
	8.12	Vakantierooster schooljaar 2009-2010	
	8.13	Informatieplicht aan de niet-verzorgende ouder	37
9.		Contacten tussen school en ouders	38
	9.1	Ouderavonden	
	9.2	Klassenmentor	
	9.3	Beroepsoriëntatie en studiekeuzebegeleiding	
	9.4	Rapporten, jaargetuigschrift en eindgetuigschrift	
	9.5	Tafeltjesavonden	39
	9.6	2kbericht en website	
	9.7	Administratie	
10.		Aanmelding en toelating	40
	10.1	Aanmelding en toelating	
		10.1.1 Procedure en criteria	
		10.1.2 Tussentijdse aanmelding	41
	10.2	Uitstroomgegevens van twaalfde klassers over de periode 1991 t/m 2009	
11.		Interne organisatie	43
	11.1	Schoolleiding	
		11.1.2 Teams	
	11.2	Pedagogische vergadering	
	11.3	Dagelijkse Leiding Leerlingen	
	11.4	Leerlingenraad	44
	11.5	Klachtenregeling	
	11.6	Klachtencommissie LVO	
	11.7	PR-groep	
12.		Externe organisatie	45
	12.1	Vereniging voor Vrijeschoolonderwijs Limburg (VVL)	
	12.2	Medezeggenschapsraad	
13.		Financiële zaken	46
	13.1	Financiële verantwoording	
	13.2	Ouderbijdragen	
	13.3	De 1% regeling	

Schoolgids

13.4	Kinderbijslagformulieren	47
13.5	Tegemoetkoming studiekosten leerlingen t/m 17 jaar (tegemoetkoming ouders)	
13.6	Tegemoetkoming studiekosten 18+ (tegemoetkoming scholieren)	
13.7	Studiefinanciering 18+	
13.8	Werkweken en excursies	48
13.9	Verzekeringen	
14.	Personeel	50
15.	Adressen en informatie over het vrijeschoolonderwijs	52
15.1	Adressen van andere vrijescholen en kinderopvang in de regio	
15.2	Meer over vrijescholen	54
15.3	Literatuur	55

Schoolgids

1 VOORWOORD

Voor u ligt de schoolgids van de sector Bernard Lievegoed. De sector Bernard Lievegoed verzorgt voortgezet onderwijs naar het model van vrijeschoolonderwijs in Maastricht.

Als enige aanbieder van voortgezet vrijeschoolonderwijs in Limburg heeft de school een groot voedingsgebied: Zuid- en Midden-Limburg en de Belgische en Duitse grensstreek.

De vrijeschool staat open voor mensen van alle achtergronden en gezindten. Het grootste deel van de leerlingen is afkomstig van vrije basisscholen in Maastricht, Heerlen, Sittard en Roermond. In toenemende mate komen ook leerlingen van andere basisscholen uit de regio naar de sector Bernard Lievegoed.

Leerlingen worden binnen de vrijeschool voorbereid op een examen vmbo-tl, havo of vwo. Wij mogen ons verheugen in uitstekende examenresultaten.

De school is gehuisvest aan de Nijverheidsweg 25 in Maastricht. Dit moderne en goed geoutilleerde schoolgebouw ligt in de nabijheid van de Maastrichtse stations en onmiddellijk aan de A2 (Eindhoven-Maastricht- Luik) en de N278 (Maastricht-Aken).

De vrijeschool heeft als doelstelling samen met de ouders bij te dragen aan de ontwikkeling van de leerlingen in de breedste zin van het woord. Dat betekent dat naast de reguliere vakken veel kansen en uitdagingen worden geboden op maatschappelijk, sociaal en cultureel gebied, dit zowel binnen als buiten schooltijd.

Wij willen een school zijn waar leerlingen met plezier naar toe komen en zich thuis voelen binnen een kleinschalige, geïnspireerde en veilige leeromgeving. Een omgeving waarbinnen elke leerling zich persoonlijk gekend en gezien weet.

De sector Bernard Lievegoed is in de afgelopen jaren snel gegroeid en telt op dit moment 370 leerlingen. Dit bewijst dat er in Limburg een ruime en groeiende belangstelling is voor onderwijs vanuit een heldere menskundige en onderwijskundige visie.

Voor alles blijft gelden dat we de "menselijke maat" als uitgangspunt nemen. Dat betekent dat we nooit zo groot willen worden dat anonimiteit dreigt en daardoor omgangsvormen dusdanig verzakelijken dat de leerlingen en het personeel niet meer als individu "gekend worden".

We werken met een klein maar zeer enthousiast team, waarin de laatste jaren veel nieuwe, jonge leerkrachten zijn opgenomen. Door veel te investeren in studie, scholing, intervisie en begeleiding willen we onze uitgangspunten en visie versterken. De school is daarmee geen traditionele onderwijsinstelling: de praktijk en de inrichting van het onderwijs sluiten zoveel mogelijk aan bij de uitdagingen en kansen die de nog jonge 21e eeuw ons biedt.

Janny de Vries,
Sectordirecteur.

Schoolgids

Twee heren

Van 1204 tot 1794 diende de stad Maastricht twee heren.

In 1204 werd de stad die zich onder de heerschappij van de bisschop van Luik bevond, door de Duitse Keizer in leen gegeven aan de hertog van Brabant. Vanaf dat moment had Maastricht twee heren, de bisschop van Luik en de hertog van Brabant.

Op deze wijze is ook de positie van de sector Bernard Lievegoed te schetsen.

Enerzijds is zij verankerd in een zeer actieve oudergroep die vrijeschoolonderwijs wenst en die verenigd is in de Vereniging voor Vrijeschoolonderwijs Limburg (VVL). Op grotere schaal vinden we een anker in een internationale vrijeschoolbeweging die vanuit de inspiratie van de antroposofie het onderwijs wil vormgeven. Op deze wijze is onze sector schatplichtig aan haar directe sociale omgeving en aan de bredere geestelijke en maatschappelijke stroming waardoor zij geïnspireerd wordt.

Anderzijds is zij als sector van het Bonnefanten College sterk verbonden met een van de grootste schoolbesturen voor Voortgezet Onderwijs in Nederland: de stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO). Ook deze "heer" heeft de kwaliteit en de pluriformiteit van het onderwijs hoog in het vaandel.

De geschiedenis van Maastricht leert dat binnen deze eigenaardige tweespalt goed te leven valt. Wij gaan er van uit dat het vrijeschoolonderwijs in Maastricht zich in de komende jaren onverdund zal blijven ontwikkelen, onder beide heren.

Schoolgids

2 ALGEMEEN

Het Bonnefanten College is een brede scholengemeenschap, die alle onderwijstypen aanbiedt: van gymnasium, atheneum en havo tot en met alle leerwegen van het vmbo, met waar nodig leerwegondersteuning.

De drie sectoren van het Bonnefanten College zijn gehuisvest op drie verschillende locaties in Maastricht:

- sector vmbo aan de Eenhoornsingel
- sector gymnasium, atheneum en havo aan de Tongerseweg
- sector Bernard Lievegoed aan de Nijverheidsweg

Elke sector heeft een eigen schoolgids, waarin een algemeen gedeelte is opgenomen met overkoepelende informatie en een beknopt beeld van het Bonnefanten College.

2.1 Missie en visie

2.1.1 Maatwerk

De school hanteert als centraal uitgangspunt dat men `maatwerk in onderwijs` wil leveren. Dat betekent zo goed mogelijk inspelen op aanleg, ontwikkelingsniveau, leerstijl en interesse van de leerlingen. Elke sector heeft hiervoor een eigen onderwijsconcept ter beschikking.

2.1.2 Kwaliteit en kwaliteiten

We willen bij iedere leerling eruit halen wat erin zit. Hiervoor zijn deskundige medewerkers ter beschikking. De school beschikt verder over uitgebreide begeleidingsmogelijkheden, waardoor leerlingen tot uitstekende leerresultaten kunnen komen.

Hierbij is naast een hoogwaardig kennisniveau ook het aanleren van vaardigheden en de ontwikkeling van persoonlijke kwaliteiten van belang.

2.1.3 Kwaliteitszorg

Voor de handhaving en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs is de school gestart met de invoering van een kwaliteitszorgsysteem.

Een beschrijving van de huidige onderwijskwaliteit van het Bonnefanten College is te zien op de website van de Inspectie www.onderwijsinspectie.nl

Verder kwaliteitsgegevens zijn opgenomen in de sectorschoolgidsen.

Schoolgids

2.2 Identiteit

Het Bonnefanten College is een school op algemeen bijzondere grondslag.

Dat betekent dat de school de leerlingen kennis laat maken met de huidige grote verscheidenheid aan culturen en levensbeschouwingen. Daarnaast dragen de vele kunstzinnige, culturele en maatschappelijke activiteiten binnen de school bij aan een zo breed mogelijke vorming.

Leerlingen worden ondersteund in het maken van bewuste keuzes en het zoeken naar antwoorden met betrekking tot vragen als: wie ben ik? wat kan ik? wat ga ik bijdragen? hoe moet ik dat aanpakken?

2.3 Gemeenschapsvorming

De basis voor de gemeenschapsvorming wordt gevormd door een respectvolle omgang met elkaar binnen een veilige schoolomgeving. Onderwijs en begeleiding worden uitgevoerd door docenten verenigd in (kern)teams. Zo zijn op de drie locaties kleinschalige en overzichtelijke eenheden gecreëerd.

2.4 Maatschappelijk georiënteerd

Onze school staat midden in de maatschappij en wil een bijdrage leveren aan een leefbare samenleving. Leerlingen leren zowel binnen als buiten school. We willen de leermogelijkheden buiten de school uitbreiden. Hiervoor gaan we structurele samenwerkingsverbanden aan met vervolgonderwijs, bedrijven en instellingen.

2.5 Vernieuwend onderwijs

De school beschikt over een grote variatie aan vernieuwende onderwijsvormen, waardoor maatwerk geboden wordt en ruime keuzemogelijkheden aanwezig zijn.

- Het vmbo werkt vanuit het 'leertuinconcept', waarbij zelfstandig en samenwerkend leren binnen een levensechte omgeving centraal staat. In de bovenbouw wordt gewerkt met 'leerarrangementen'. Dit zijn leerstofblokken die in nauwe samenwerking met ROC Leeuwenborgh Opleidingen, bedrijven en instellingen samengesteld en uitgevoerd worden.
- De sector havo/vwo kent in de onderbouw naast de reguliere vakken de 'Bonnefantenuren' waarin verbreding, verdieping en ondersteuning aangeboden worden. De leerlingen krijgen in de tweejarige heterogene brugperiode alle kans om zich te bewijzen. In het Gymnasium wordt thematisch onderwijs aangeboden.
- De sector Bernard Lievegoed verzorgt onderwijs naar het model van vrijeschoolonderwijs. Zij combineert de verworvenheden op het gebied van de persoonlijke, sociale en maatschappelijke ontwikkeling van elke leerling met de ambitie om hen tot excellente examenresultaten te motiveren.

Schoolgids

2.6 Profilering

Het Bonnefanten College wil zich profileren als een school met creativiteit en ondernemingszin waar kunst en cultuur een belangrijke plaats innemen. Een school waar leerlingen zich breed kunnen ontwikkelen op cognitief, sociaal-emotioneel, motorisch en creatief gebied. Ze maken gebruik van de keuzemogelijkheden van hun omgeving, zijn creatief en nemen verantwoordelijkheid voor gemaakte keuzes. Leerlingen zijn actief en ondernemend en kunnen zich presenteren.

2.7 Creativiteit en ondernemingszin

Creativiteit is een vakoverstijgend begrip dat niet alleen bij de kunstvakken thuis hoort. Het gaat bij creativiteit immers om het ontwikkelen van flexibiliteit in probleemoplossend denken en handelen. Het Bonnefanten College ziet de ontwikkeling van creativiteit graag samengaan met ondernemingszin. De school moedigt het initiatief aan van de leerling die zich wil verdiepen of verbreden. De leertuinen in het vmbo, de stimulerende en uitdagende aanpak van de Vrije School en de zogenaamde Bonnefantenuren in de onderbouw van het havo en vwo moeten de leerlingen daarbij stimuleren en inspireren. De samenwerking met de Dansopleiding en het Conservatorium geeft hier specifieke uitwerkingen aan. De leerarrangementen op cultureel en kunstzinnig vlak en het runnen van een schoolkantine en een servicewinkel Bouw door leerlingen in het Vmbo, alsmede de maatschappelijke stages op alle drie de sectoren doen ook een beroep op de ondernemingszin en stimuleren de creatieve ontwikkeling van de leerlingen.

2.8 Kunst en cultuur

Het Bonnefanten College stelt zich, naast kennisoverdracht, een belangrijke vormende taak ten doel. Aan deze algemene vormingsopdracht kan onder meer invulling gegeven worden door aandacht voor kunst en cultuur. Kunstvakken zijn volwaardige vakken, complementair aan de cognitieve vakken. Onderwijs in de kunstvakken doet een beroep op vaardigheden als goed kunnen waarnemen, uitdrukken, scheppen, vormgeven, probleemoplossend denken, interpreteren en reflecteren. Vaardigheden die ook in andere situaties van belang zijn. Door een integrale aanpak van actieve, receptieve en reflectieve kunsteducatie kan een evenwicht tot stand worden gebracht in cognitieve en creatieve ontwikkeling. Het omgaan met kunst en cultuur geeft de leerling de kans om op een andere, meer creatieve manier naar de wereld om zich heen te kijken. Hierbij hoort ook de ontwikkeling van en een zo breed mogelijk aanbod aan kunstvakken vanaf de onderbouw en de mogelijkheid om hierin eindexamen te doen. We willen de leerlingen daarbij extra mogelijkheden bieden zich te richten op:

- een ruim aanbod aan culturele activiteiten door het bezoeken van musea, film- en theatervoorstellingen, excursies en reizen;
- het deelnemen aan kunstzinnige cursussen en activiteiten in de naschoolse tijd, mede in samenwerking met een aantal kunst- en cultuurinstellingen;
- het volgen van een vooropleiding als doorstroommogelijkheid naar kunstonderwijs op HBO-niveau.

Schoolgids

Het Bonnefanten College heeft een samenwerkingsovereenkomst met het Bonnefantenmuseum. Dit houdt o.a. in dat onze leerlingen op vertoon van hun schoolpasje gratis toegang krijgen tot het museum.

2.9 Begeleiding

Het Bonnefanten College wil voor begeleiding op maat zorgen, zodat iedere leerling zich optimaal kan ontwikkelen. Aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling en begeleiding van het leerproces staan voorop. Indien dit noodzakelijk is, zorgen we voor extra hulp en ondersteuning.

Alle medewerkers hebben een taak bij de begeleiding van onze leerlingen. Hierbij valt te denken aan:

- het leren zelf
- het leren kiezen voor studie en beroep
- de sociaalemotionele ontwikkeling

Kleine teams van leraren en mentoren zijn primair verantwoordelijk voor het onderwijs en de begeleiding. Alle leerlingen hebben een vaste mentor, die het eerste aanspreekpunt vormt voor ouders en leerlingen.

De (kern)teams worden ondersteund door interne zorgteams bestaande uit o.a. remedial teachers, counselors, schoolmaatschappelijk werk, een orthopedagoog en een jeugdverpleegkundige.

Onder leiding van zorgcoördinatoren wordt hulp op maat geboden. De counselors zijn, naast de mentor, beschikbaar bij persoonlijke problemen of problemen in de groep. Er wordt dan samen met de leerling naar een acceptabele oplossing of aanpak gezocht.

Indien noodzakelijk wordt gebruik gemaakt van externe hulpverleners vanuit het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) en andere instanties.

Bij het kiezen voor studie en beroep worden de leerlingen gedurende hun loopbaan goed voorbereid op de keuzes die aan het eind van de onderbouw gemaakt moeten worden. Alle leerlingen kiezen dan een sector (vmbo) of een profiel (havo/vwo) welke aansluit bij de capaciteiten, interesses en voorkeuren met betrekking tot de vervolgstudie.

Elke locatie kent een vertrouwenspersoon. Deze is aanspreekpunt voor het geval leerlingen of medewerkers zich gehinderd voelen door ongewenste opmerkingen of gedrag in het kader van seksuele intimidatie.

2.10 Communicatie en medezeggenschap

De school vindt het belangrijk dat leerlingen, ouders en personeel betrokken worden bij het beleid van de school.

Er is één Medezeggenschapsraad (MR) voor het totale Bonnefanten College. Hierin zitten vertegenwoordigers van leerlingen, ouders en personeel. Deze MR kan overgaan tot instelling van deel-raden per sector.

Schoolgids

Elke sector heeft een Ouderraad c.q. Oudervereniging en een Leerlingenraad.

In het Leerlingenstatuut staan de rechten en plichten van leerlingen omschreven. Dit statuut vindt u op de website van de school.

Belangrijke communicatiemogelijkheden in onze school zijn:

- De website: www.bonnefantencollege.nl Deze site geeft uitgebreide informatie over onderwijs, begeleiding en organisatie. Daarnaast is het een actuele site, waarop dagelijks de roosterwijzigingen en actuele nieuwsberichten te vinden zijn.
- Een schoolkrant per sector
- Een nieuwsbulletin voor ouders en leerlingen per sector
- De mailadressen van de sectoren

2.11 Contact

2.11.1 Centrale Directie

Het Bonnefanten College is onderdeel van de Gemeenschap van Scholen Maastricht en wordt geleid door een Centrale Directie.

2.11.2 Sectordirectie

De sectordirectie bestaat uit de sectordirecteuren en de teamleiders:

Sectordirecteur havo/vwo: mevrouw J. Kappers

Sectordirecteur vmbo: de heer J. Kesselaer

Sectordirecteur Bernard Lievegoed: mevr. J. de Vries

Teamleiders: *zie sectorgedeelte*.

2.11.3 Bevoegd gezag

De school is onderdeel van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) te Sittard.

De Stichting LVO is het bevoegd gezag. Het College van Bestuur vertegenwoordigt de Stichting LVO. De Stichting LVO kent tevens een Raad van Toezicht

Stichting LVO

Bezoekadres: Mercator 1, 6135 KW Sittard

Postadres: Postbus 143, 6130 AC Sittard

Telefoon: 046-4201212

Email-adres: info@stichtinglvo.nl

Website: www.stichtinglvo.nl

College van Bestuur

Dhr. H. A. L. van Hoof, voorzitter

Dhr. R. Bonekamp, lid

Schoolgids

2.11.4 Inspectie

Het toezicht op de school berust bij de Inspectie van het Onderwijs. Met vragen over het onderwijs in het algemeen of de inspectie in het bijzonder kunt u terecht bij:

E: info@owinsp.nl

W: www.onderwijsinspectie.nl

Vragen over onderwijs: 0800-8051

Het Bonnefanten College is voor leerlingen en docenten een werk- en leefomgeving. Overall waar mensen in groepsverband met elkaar leven en werken, zijn regels nodig om alles soepel te laten verlopen. Een deel van deze regels zijn beschreven in het leerlingenstatuut dat geldt voor het gehele Bonnefanten College.

Het leerlingenstatuut is te vinden op de website en wie dit wenst kan een geprint exemplaar afhalen bij de leerlingenadministratie.

Daarnaast is er een schoolreglement waarin de regels worden onderverdeeld in twee categorieën; ze gelden voor schooldagen en, waar van toepassing, ook voor reizen en excursies.

De 10 gouden regels

Alle LVO-scholen hanteren de navolgende 10 gouden regels:

1. We hebben respect voor elkaar, elkaars eigendommen en onze omgeving
2. We zijn samen verantwoordelijk voor een goede sfeer en goede gang van zaken
3. We helpen elkaar waar dat nodig is
4. We dragen allemaal bij aan een open communicatie: we lossen problemen op door erover te praten
5. We pesten, bedreigen en negeren anderen niet
6. We vinden dat op school alcohol, drugs, wapens en gokken niet thuishoren
7. We vinden dat er geen plaats is voor racisme, discriminatie en geweld
8. We staan voor een positieve houding, correct gedrag en net taalgebruik
9. We doen altijd melding bij de politie in geval van diefstal, vernieling of geweld.
10. Bij ernstige zaken doen we, de school, aangifte.

We houden ons aan bovenstaande gedragsregels en spreken anderen erop aan als ze dat niet doen.

Schoolgids

3 WIE WAS BERNARD LIEVEGOED?

De vrijeschool in Maastricht is genoemd naar Bernard Lievegoed. Deze psychiater, organisatiedeskundige en publicist leefde van 1906 tot 1992. Lievegoed is nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van de antroposofische beweging in Nederland. De ideeën van de antroposofie worden onder andere toegepast binnen het onderwijs (de vrijeschool), de biologische dynamische landbouw, de heilpedagogie en de antroposofische geneeskunde.

3.1 Beknopte biografie

- 2 september 1905 Bernard Lievegoed wordt geboren in Medan, Indonesië.
- 1924 Hij komt naar Nederland, waar hij Medicijnen studeert in Groningen en Amsterdam.
- 1931 Lievegoed begint 'het Zonnehuis' in Bosch en Duin, een op de ideeën van Rudolf Steiner gebaseerde heilpedagogische instelling.
- 1932 Medeoprichter Vrije School te Zeist
- 1939 Promotie op het proefschrift 'Maat, ritme, melodie – grondslagen voor een therapeutisch gebruik van muzikale elementen'.
- Na WO II Raakt betrokken bij de sociale herstructurering van de Nederlandse industrie.
- 1954 Oprichter NPI: Nederlands Pedagogisch Instituut voor het bedrijfsleven (later: NPI – Instituut voor organisatieontwikkeling). Benoeming tot buitengewoon hoogleraar in de Sociale Pedagogiek aan de Economische Hogeschool (later: Erasmus Universiteit) in Rotterdam.
- 1963 Hoogleraar in de sociale bedrijfskunde aan de Technische Hogeschool Twente; benoeming tot stichtingsdecaan van de nieuw op te richten sociale faculteit. Publiceert in deze jaren over organisatieontwikkeling, heilpedagogie en de innerlijke ontwikkeling van de moderne mens.
- 1961-1975 Voorzitter van de Antroposofische Vereniging in Nederland.
- 1971 Rector van de Vrije Hogeschool in Zeist.
- 1983 Uitreiking van de Gouden Ganzeveer van de Koninklijke Nederlandse Uitgevers Bond, voor de betekenis voor de Nederlandse cultuur van zijn publicitair oeuvre.

Schoolgids

Een greep uit de vele boeken van Bernard Lievegoed:

- Ontwikkelingsfasen van het kind (1939), 2003 geheel herziene druk
- Organisaties in ontwikkeling (1969)
- Mens op de drempel (1983)
- De levensloop van de mens (1976)
- Naar de 21e eeuw (1976)
- Over de redding van de ziel (1993)

In 1976 werd de stichting 'Maastrichtse Vrije School' opgericht. In datzelfde jaar startte een peuter- en kleuterklas met in totaal 23 kinderen. De kinderen werden ouder en de toestroom nam toe. Daaruit volgde de oprichting van een lagere school (de Onderbouw) in 1980. De school kreeg subsidie, groeide door en kreeg in 1986 toestemming om een nieuw schoolgebouw in Randwyck te bouwen. In 1987 startte de afdeling voor voortgezet onderwijs (de Bovenbouw) in Heugem. In 1991 presenteerden de eerste 12e klassers de eindwerkstukken waarmee ze hun vrijeschool afsloten.

In 1997 tekende de Bovenbouw een samenwerkingsovereenkomst met het Montessori College Maastricht en verhuisde zij naar de Eenhoornsingel. In 2004 volgde een verhuizing naar de Hunnenweg en in 2007 naar de definitieve locatie van de sector: Nijverheidsweg 25.

Vanaf 1998 draagt de school (Onderbouw en Bovenbouw gezamenlijk) de naam Bernard Lievegoed School. Met ingang van augustus 2005 is het voortgezet vrijeschoolonderwijs onderdeel van het Bonnefanten College geworden en heet "sector Bernard Lievegoed".

De Bernard Lievegoed School als vrije basisschool blijft bestaan in Randwyck.

Het voortgezet vrijeschoolonderwijs in Maastricht bestond in 2008 precies 21-jaar. Zij bereikte hiermee in ontwikkelingstermen gezien de volwassenheid.

Schoolgids

4. DE SECTOR VRIJE SCHOOL BERNARD LIEVEGOED: EEN KORTE GESCHIEDENIS

Het onderwijs aan vrijescholen is gebaseerd op de ideeën van de Oostenrijkse onderwijsvernieuwer en grondlegger van de antroposofie, Rudolf Steiner. In 1919 richtte hij in Stuttgart de eerste vrijeschool op. Daarna zijn er over de hele wereld vrijescholen opgezet. Nederland telt vandaag de dag zo'n tachtig vrijescholen, waarvan er vijftien ook voortgezet onderwijs verzorgen.

School en ouders werken nauw samen om kinderen op te voeden tot mensen die:

- geïnteresseerd zijn in de wereld om hen heen en daar plezier aan beleven (levensvreugde)
- idealen hebben en de wil om die vorm te geven (levensmoed)
- zich betrokken voelen bij anderen (mededogen)
- een eigen gefundeerd oordeel kunnen vormen (zelfstandig denken)
- hun eigen mogelijkheden kunnen ontplooien (zelfverwerkelijking).

In de onderstaande spreuk komt onze missie goed tot uitdrukking. Als we in het onderwijs slechts de bestaande kennis en de bestaande sociale verhoudingen reproduceren, zal van ontwikkeling en vernieuwing geen sprake kunnen zijn. Alleen de mogelijkheden die jongeren zelf in zich dragen en die binnen opvoeding en onderwijs tot ontwikkeling kunnen komen, kunnen leiden tot maatschappelijke vernieuwing, vrijheid en verantwoordelijkheid.

"De vraag is niet, wat de mens moet kunnen en weten teneinde zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wel, wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie, de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken" (Rudolf Steiner)

Pedagogisch concept, "Vrijeschoolonderwijs"

Onderwijs volgens het model van vrijeschoolonderwijs betekent onder andere dat gewerkt wordt met heterogene klassengroepen (in de theoretische stroom: "vmbo-t, havo, vwo" en in de PE-stroom: "vmbo-tl-g-k-b"); leeftijdsgebonden stof; aandacht voor brede ontwikkeling van hoofd-hand-hart; een sterke gemeenschapsvorming, een cultuur van aanspreken en gesprek; een sterke rol van de mentoren en individuele leerkrachten.

Schoolgids

5 DE SECTOR BERNARD LIEVEGOED: GRONDSLAGEN EN VISIE

5.1 Pedagogie van het midden

Meer specifiek in de Maastrichtse situatie kiezen we voor een "pedagogie van het midden", een balans tussen de uitersten waartussen het hedendaagse onderwijs soms verscheurd lijkt te raken.

5.1.1 Traditioneel vernieuwend

Dat betekent dat naast meer traditioneel onderwijselementen zoals de klassengroep en verschillende vormen van frontaal onderwijs (colleges); ook ruime aandacht is voor onderwijsvernieuwing.

Ongeveer 30% van het onderwijs wordt in thematische vorm aangeboden. In dit zogenaamde 'periodeonderwijs' (zie 5.4) worden verscheidene werkvormen toegepast; colleges, individuele verwerking en verslaglegging, klassengesprekken/ debatten, groepswork, presentaties en projecten. Jaarlijks worden nieuwe periodes en projecten ontwikkeld. Gedurende de laatste twee jaren zijn meerdere vakoverstijgende periodes ontwikkeld waarbij docenten vanuit verschillende disciplines samenwerken.

5.1.2 Vrijheid en gebondenheid

De thema's in het periodeonderwijs sluiten aan bij de leeftijds- en ontwikkelingsfasen van de kinderen. Er zijn stofinhouden en uitwerkingen beschikbaar maar die worden jaarlijks door docenten bijgewerkt. Docenten genieten grote vrijheid om de lespraktijk aan te passen aan de specifieke klassengroep en bijzondere omstandigheden. Er zijn door de thematische opbouw ook veel verschillende werkwijzen en vormen van toetsing mogelijk.

Daarnaast is er in de afgelopen jaren een strakker plan voor de vaklessen ontwikkeld. Zowel inhoud als werkwijze, lesmethodieken en toetsing zijn hier meer gestandaardiseerd. In de vaklessen wordt altijd met schriftelijke methoden (boeken) gewerkt. Alle leerdoelen voldoen aan de wettelijke (examen-)vereisten.

In de Middenbouw is gewerkt aan een versterking van de "ruggengraat" van het onderwijs; de vakken Nederlands, Engels, wiskunde en studievaardigheden. In samenwerking met de Stichting Leerplan Ontwikkeling zijn de leerplannen herschreven nader aangepast aan de vernieuwde kerndoelen en worden instrumenten voor differentiatie en toetsing ontwikkeld.

5.1.3 Gemeenschap klas/individu

Het is van belang dat de leerling de gemeenschap waarin hij dagelijks functioneert kan beleven. Dat hij hierin enerzijds veiligheid en geborgenheid kan ervaren en anderzijds ook bij kan dragen aan de

De vitaliteit van deze gemeenschap. Als de school sterk groeit zal steeds opnieuw naar passende activiteiten gezocht moeten worden om dit vorm te geven. We denken aan

Schoolgids

jaaropeningen en afsluitingen, jaarfeesten, culturele activiteiten en themadagen voor de hele sector.

De 'klas' vormt de sociale basis in ons onderwijs. Leerlingen blijven in principe niet zitten en blijven dus minimaal 4 jaar als groep bijeen. Ongeveer 60% van de lesactiviteiten vindt plaats binnen de eigen vaste klassengroep. Deze sociale eenheid is een oefenplaats voor sociale competenties. De klassenmentor speelt een centrale rol in dit proces. Op klassenniveau worden presentaties van toneelstukken, het periodeonderwijs de jaarlijkse kampen georganiseerd en besproken. De hechte klassenstructuur en de geborgenheid die hiervan uitgaat, is het sterkst in de Middenbouw en wordt door de jaren heen langzamerhand losgelaten.

In de hogere klassen komt de individuele expressie en ontwikkeling steeds meer centraal te staan. In de lessen wordt gedifferentieerd naar niveau en de leerlingen kunnen excelleren op gebieden die hen bijzonder aanspreken bijvoorbeeld in toneel, bij stages en presentaties, in debatwedstrijden en bij de eindwerkstukken.

5.1.4 Hoofd, hart en hand

Naast cognitieve ontwikkeling is er veel aandacht voor praktische vakken en het ontwikkelen van vaardigheden en competenties. Tussen denken en doen (hoofd en hand) is plaats en aandacht voor het hart: de ontwikkeling van het gevoelsleven en de sociale competenties (zelfkennis en kennis van de anderen).

5.1.5 Binnen en buiten

De school heeft een bijzondere geschiedenis en een sterk eigen karakter ontwikkeld. Zij hecht aan de eigen vrijeschoolachtergrond en haar eigen cultuur, maar stelt zich daarnaast in toenemende mate open voor de buitenwereld. Hiertoe worden samenwerkingsverbanden opgezet en een aantal maatschappelijke netwerken opgebouwd. De maatschappij komt in de school en school in maatschappij (stages). Naast het algemeen stageprogramma (klassen 9 t/m 11) wordt dit onder andere zichtbaar in de ontwikkeling van de nieuwe PE-stroom en de vele gastlessen, projecten en excursies en de samenwerking met partners in het vervolgonderwijs (ROC; HBO en Universiteit).

5.2 Wofür tritt die Bernard Lievegoed Schule ein?

Grundlagen

Dem Unterricht der Bernard Lievegoed Schule in Maastricht liegen Erkenntnisse bezüglich Mensch und Welt zugrunde, die von Rudolf Steiner in vielen Schriften und Vorträgen entwickelt worden sind.

Weitgefächerte Entwicklung

Streben ist, die Entwicklungsmöglichkeiten beim Schüler so weit wie möglich zur Entfaltung kommen zu lassen.

Schoolgids

Im Klartext bedeutet das:

- Interesse für die Welt um ihn/sie herum zu wecken und diese Welt lernen wahrzunehmen, so dass eine Verbindung zwischen dem aufwachsenden Schüler und der Welt entstehen kann (Lebensfreude).
- eigene Idealen zu stimulieren und die Kraft und den Willen, diese Idealen im eigenen Leben und in der Welt Form zu gestalten (Lebensmut)
- im Sozibilität (Mitleid) aufzuwachsen.
- ein fundiertes, selbständiges Urteilsvermögen zu entwickeln (durch eigene Erfahrung denken, lernen).
- die eigene Persönlichkeit (Selbstentwicklung) zu entfalten.

Bildungsniveau

Dieses Ziel wird u.a. durch Anhäufen von Wissen erreicht. In diesem Sinne unterscheidet die Bernard Lievegoed Schule sich in keiner Weise von anderen Schulen. Dieses Bildungsniveau, oft angedeutet mit den Bezeichnungen vmbo-t, havo, vwo u.ä. wird von den Kindern/Jugendlichen, die über ein derartiges Potential verfügen, erreicht.

Denken, Wollen, Fühlen

Das Endziel kann jedoch nicht ausschliesslich durch ein Anhäufen von Wissen erreicht werden. Selbständiges Urteilsvermögen wird in nicht unbeträchtlichem Masse von Gefühlsleben und von der Möglichkeit, sein Urteil am wirklichen Leben zu prüfen, beeinflusst.

Neben den so genannten Wissensfächern räumt die Bernard Lievegoed Schule einen bedeutenden Platz den kunstsinnigen und praktisch- handwerklichen Fächern ein. Diese Fächer sind in besonderem Masse dazu geeignet, die Gefühls- und Willenswelt des Schülers anzusprechen.

Diese drei menschlichen Aspekte - das Denken, das Fühlen und das Wollen - werden in gesellschaftlichem Kontext des Hier und Heute behandelt und entwickelt. Jeder Teil des Lehrplans, vom

Kindergarten bis hin zu weiterführenden Schulen, richtet sich explizit auf die Entwicklung dieser Eigenschaften.

5.3 Que représente l'école Steiner?

Le Fondement

La Bernard Lievegoed School tire ses principes des nombreux écrits et exposés de Rudolf Steiner concernant l'homme et le monde,

L'épanouissement de l'élève

A l'école, l'élève est stimulé à développer au maximum ses possibilités pour pouvoir s'épanouir.

Schoolgids

- Ainsi, on y suscite l'intérêt pour le monde autour de l'élève de sorte qu'il naisse un lien entre l'élève qui grandit et le monde. C'est la joie de vivre (joie de vivre).
- On s'efforce aussi de stimuler les idéaux des élèves ainsi que la force et la volonté nécessaires pour donner forme à ses idéaux dans sa propre vie (levensmoed, 'la force de vivre').
- L'élève se développe dans un espace social (mededogen, 'compassion')
- L'élève apprend à se développer en fonction de ses propres jugements, sa propre réflexion et ses propres expériences et il est amené à développer sa propre personnalité (zelfverwezenlijking, 'réalisation de soi').

Le niveau de connaissance

Le développement de l'élève a lieu notamment par l'apprentissage de connaissances. En ce sens, la Bernard Lievegoed School ne se distingue pas des autres écoles. Le niveau de connaissance appelé vmbo-t, havo ou vwo est atteint par les élèves qui ont le potentiel correspondant.

Penser, vouloir et sentir

Notre but final ne peut cependant pas être atteint par le seul biais des leçons théoriques. En effet, les émotions et les sensations ont aussi une grande influence sur la formation de jugements personnels et l'élève doit aussi avoir la possibilité de tester ses jugements dans la vie réelle et pratique.

En dehors des branches de connaissance, la Bernard Lievegoed School donne une place importante aux branches pratiques manuelles et artistiques.

Ce sont les branches par excellence pour aborder le monde des sensations et les sentiments de l'élève et pour exercer la volonté des élèves.

De la maternelle jusqu'à la fin du secondaire les cours sont basés sur ces trois aspects humains: penser, sentir et vouloir.

Schoolgids

6 INRICHTING VAN HET ONDERWIJS

De kleinschaligheid van de school draagt bij aan een optimaal ontwikkelingsklimaat. Het docententeam bestaat uit ruim veertig leraren. Een leraar kent elke leerling; een goede voorwaarde om je geen "nummer" te voelen.

De school is een werkplaats voor cognitieve, sociale en maatschappelijke ontwikkeling; een oefenterrein voor het samenleven. De voorwaarden hiertoe worden onder andere gevormd door de intensieve begeleiding van elke klas door de mentor.

De sector Bernard Lievegoed kent twee onderscheiden stromen. De theoretische stroom en de praktisch-ervaringsgerichte stroom (ook PE-stroom genoemd).

De theoretische stroom is veruit de grootste (drie brugklassen). De PE- stroom is veel kleiner en kent slechts één brugklas met maximaal 20 leerlingen, voor informatie over deze stroom zie 6.4 van deze schoolgids.

In beide stromen wordt gewerkt met heterogene groepen, dat houdt in dat in de klas geen onderscheid wordt gemaakt tussen leerlingen van de verschillende 'niveaus'. Er wordt in elke klas wel sterk gedifferentieerd zodat de leerlingen naast de algemene instructie de lesstof kunnen uitwerken op verschillende niveaus en met verschillende dieptes.

Om ook bij de voortgaande groei van de school de intensieve aandacht voor de ontwikkeling van de leerlingen te kunnen garanderen, wordt gewerkt met 'teams'. Elk team is verantwoordelijk voor het onderwijs en de dagelijkse gang van zaken in een laag van opeenvolgende klassen. De teams bestaan uit de mentoren van de betreffende klassen aangevuld met leerkrachten die veel in deze klassen lesgeven, het meest nauw met deze leeftijdsgroep zijn verbonden. Elk team heeft een teamleider. We onderscheiden: de 'Middenbouw' (de klassen 7 en 8 inclusief PE-stroom) en de 'Bovenbouw' (de klassen 9 t/m 12).

6.1 De Middenbouw

Voor de klassen 7 en 8 (wij noemen deze dubbele brugklas "de Middenbouw") is een middenbouwteam geformeerd. Leerkrachten in deze afdeling zijn expert in de omgang met onze jongere leerlingen. Het merendeel van hen heeft ervaring met het werken op de basisschool. De leerlingen krijgen veel lessen van de eigen mentor, zodat deze een sterke band met individuele leerlingen en de klas als geheel kan opbouwen. Dit geldt met name voor het periodeonderwijs.

Vaklessen worden voor een belangrijk deel door vakdocenten gegeven. De Middenbouw vormt zo in sociale zin een overgang van de basisschool, met één klassen- of groepsleerkracht en alle lessen in dezelfde groep, naar het voortgezet onderwijs, waar voor elk vak een andere docent langskomt en de leerlingengroep per vak verschilt.

De kleinschaligheid van de school draagt bij aan een optimaal ontwikkelingsklimaat. Het docententeam bestaat uit ongeveer dertig leraren. Een leraar kent elke leerling; een goede voorwaarde om je geen "nummer" te voelen.

Schoolgids

De school is een werkplaats voor cognitieve, sociale en maatschappelijke ontwikkeling; een oefenterrein voor het samenleven. De voorwaarden hiertoe worden onder andere gevormd door de intensieve begeleiding van elke klas door de mentor.

De sector Bernard Lievegoed kent twee onderscheiden stromen. De theoretische stroom en de praktisch-ervaringsgerichte stroom (ook PE-stroom genoemd).

De theoretische stroom is veruit de grootste (drie brugklassen). De PE- stroom is veel kleiner en kent slechts één brugklas met maximaal 20 leerlingen, voor informatie over deze stroom zie 6.4 van deze schoolgids.

In beide stromen wordt gewerkt met heterogene groepen, dat houdt in dat in de klas geen onderscheid wordt gemaakt tussen leerlingen van de verschillende 'niveaus'. Er wordt in elke klas wel sterk gedifferentieerd zodat de leerlingen naast de algemene instructie de lesstof kunnen uitwerken op verschillende niveaus en met verschillende dieptes.

Om ook bij de voortgaande groei van de school de intensieve aandacht voor de ontwikkeling van de leerlingen te kunnen garanderen, wordt gewerkt met 'teams'. Elk team is verantwoordelijk voor het onderwijs en de dagelijkse gang van zaken in een laag van opeenvolgende klassen. De teams bestaan uit de mentoren van de betreffende klassen aangevuld met leerkrachten die veel in deze klassen lesgeven, het meest nauw met deze leeftijdsgroep zijn verbonden. Elk team heeft een teamleider. We onderscheiden: de 'Middenbouw' (de klassen 7 en 8 inclusief PE-stroom) en de 'Bovenbouw' (de klassen 9 t/m 12).

Lessentabel schooljaar 2009-2010 bovenbouw														
VAKLESSEN														
THEORIE	7 PE	klas 7	8 PE	klas 8	9 PE	klas 9	10 PE	Klas 10	klas 10	klas 10	klas 11	Klas 11	klas 12	klas 12
								tl	havo	vwo	ng-nt	cm-em	ng-nt	cm-em
Nederlands	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2
Engels	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2
Duits		2		2		2		2	2	2	2	2	(3)	3
Frans		2		2		2		2	2	2	2	2	(3)	3
Wiskunde	2	2	2	2	2	3	4	2	2	2	2	2	3	3
LWOO-uur of Duits	1		1		1									
Studie-/instructie uur	3	1	3		3									
Ak/GE		1,5		2		2								
Maatschappijleer								1						

Schoolgids

keuzevakken														
Natuurkunde									2*	2*	2			3
Scheikunde									2*	2*	2			3
Biologie						2		1*	2*	2*	2			3
Nask					1			2*						
Geschiedenis								1*	2*	2*		2		3
Aardrijkskunde								1*	2*	2*		2		3
Economie					1			1*	2*	2*		2		3
Plusklas Spaans		1*		1*										
Plusklas science		1*		1*										

GEZAMENLIJK														
gymnastiek	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Muziek + koor	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
Mentoruur	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1

PRAKTISCHE EN KUNSTZINNIGE VAKKEN														
handenarbeid		1		1		1		1	1	1				
Textiele werkvormen		1		1		1		1	1	1	1	1		
Tekenen	1	1	1	1				1	1	1	1	1		
Beeldend vormen / drama													3	3
Praktische vorming		1		1		1		1	1	1				
ICT		0,5		1		0,5								
Toneel	1	1	1			1		1	1	1	1	1		
Periode (zie onder)	18	10	18	10	20	10		10	10	10	10	10	5	5
Totaal klas (lessuren)	35	33	35	33	35	33,5	33	34	36	36	34	34	32	32

Schoolgids

Aantal weken per jaar; elke week omvat 10 lessen op jaarbasis

PERIODE-TABEL							
Vak	klas 7	klas 8	klas 9	klas 10	klas 11	klas 12	
nederlands	6	6	6	6		3	
nederlands-parcival					3		
nederlands-dramatische literatuur					3		
mvt		3					
Wiskunde	6	9	6	9	6		
Natuurkunde	3	3	3	3			
Scheikunde	3	3	3	3			
Biologie	6	3	3	3			
ANW					9		
Geschiedenis	3	3	3	3			
Aardrijkskunde	3	3	3	3			
Stage/Economie/maatschappijleer			3	3			
Maatschappijleer					9		
Sterrenkunde	3						
Wereldreligies		3					
Biografie						1,5	
Introductieperiode	3						
Onderzoeksvaardigheden					3		
Kunstgeschiedenis/Muziekgeschiedenis			3	3	3	6	
Etsen			3				
Kamp	1	1	1	1	1	1,5	
Schoolexamenweken/studie						6	
Projecten	1	1	1	1	1		
totaal klas (weken)	38	38	38	38	38	18	

De periodes van de praktisch-ervaringsgerichte stroom staan in een aparte tabel (zie pagina....).

6.2 De Bovenbouw

Naarmate de leerling ouder wordt, duidelijker eigen doelen kan kiezen en zelfstandiger kan werken, zal de hechte klassengroep een goede basis vormen voor de leerling om van daaruit zijn eigen individuele leerweg te kiezen. De vrijeschool onderscheidt zich van ander onderwijs door de mogelijkheid om binnen de vaste heterogene klassengroep te

Schoolgids

individualiseren. Naast het klassikaal onderwijs wordt intensief gewerkt met groepsopdrachten, projecten en met individuele opdrachten. Tot klas 9 kennen we volledig heterogene groepen. In deze klas kiezen de leerlingen voor aan afsluiting ivo-vmbo-tl, havo of vwo.

In de klassen 9 en 10 krijgen de leerlingen met steeds meer specifieke vakleraren te maken. De wens van geborgenheid en veel dingen samendoen maakt langzamerhand plaats voor de behoefte aan individualisering en differentiatie. Leerlingen kunnen en moeten laten zien waartoe ze in staat zijn en op welk niveau ze kunnen en willen werken. Er moeten in toenemende mate keuzes gemaakt worden en een aantal vakken wordt op verschillende niveaus aangeboden. Halverwege de 9e klas moet worden vastgesteld of de leerling in klas 10 op vmbo-t of op havo/vwo niveau verder gaat. Aan het einde van klas 10 wordt bepaald of doorstroom naar de 2e fase havo/vwo mogelijk is. De leerlingen die uitstromen naar het middelbaar beroepsonderwijs moeten een keuze maken voor een school en een richting.

6.3 De 2e fase

De lessen in het 2e fasetraject, de klassen 10 (vwo), 11 en 12, zijn grotendeels gericht op de examenvoorbereiding havo en vwo. In grote lijnen wordt de lesstof van het 'profieldeel' behandeld in de vaklessen. De lesstof uit het 'algemeen deel' komt aan bod in de periodes, de stages en de kunst- en praktijklessen. Vanaf het schooljaar 2009-2010 start het vwo-examentraject. In 2012 zullen de eerste vwo-examens in eigen huis plaatsvinden.

Hierin is meer aandacht voor de brede persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van de leerling en voor de filosofische en culturele achtergronden van onze samenleving.

Individueel excelleren is mogelijk bij de eind- en profielwerkstukken, (debat-) wedstrijden en uitwisselingen en projecten in samenwerking met universiteit en hogeschool.

In de Tweede Fase structuur worden in een eigen vrijeschoolvorm van een studiehuis alle vier de examenprofielen aangeboden. De profielen zijn: cultuur en maatschappij (cm); economie en maatschappij (em); natuur en gezondheid (ng) en natuur en techniek (nt).

Er wordt gewerkt aan een verkorting van het vwo-traject. Leerlingen van de huidige Middenbouw, de klassen 7 en 8, worden in de gelegenheid gesteld het vwo-examen in klas 12 binnen de sector Bernard Lievegoed af te ronden.

Daarnaast bestaat voor leerlingen van de sector Bernard Lievegoed de mogelijkheid om na het derde jaar (las 9) over te gaan naar klas havo-4 of vwo-4 binnen de 'sector havo-vwo' van het Bonnefanten College aan de Tongerseweg, het betreft hier regulier voortgezet onderwijs, niet onderwijs naar het model van vrijeschoolorderwijs. Hierbij is het overgangsreglement (van 3 naar 4 havo en van 3 naar 4 vwo) van de afdeling havo-vwo geldig. Indien de lesstofopbouw van de beide sectoren niet helemaal synchroon is in bepaalde vakken, kunnen aanvullende toetsen afgenomen worden om de overgang vast te stellen.

Schoolgids

6.4 De Praktisch-Ervarings gerichte stroom (PE-stroom)

In augustus 2006 heeft de sector Bernard Lievegoed haar onderwijsaanbod verbreed met de praktisch-ervaringsgerichte (PE-) stroom. De PE-stroom is vrijeschoolonderwijs met een andere aanpak en deels andere invulling. De PE-stroom is bedoeld voor leerlingen die beter leren door "doen" en "ervaren" en gebaat zijn bij onderwijs in kleine groepen van maximaal 20 leerlingen. Wij zijn begonnen met één kleine groep, hoofdzakelijk afkomstig vanuit de vrije basisscholen. Dit is ook de voornaamste doelgroep van dit initiatief.

Leerlingen van de PE-stroom sluiten de opleiding in klas 10 af met een vmbo examen in de basis of kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo- BBI/KBI) binnen de sector zorg-en welzijn-breed. Na de achtste klas wordt gekeken of een vmbo-t leerling eventueel kan doorstromen naar de theoretische om daar zijn ivo-vmbo-t te behalen of dat een overstap naar een reguliere vmbo-t een betere optie is.

Daarnaast wordt gewerkt met competentieprofielen en portfolio's. In de competentieprofielen wordt vastgelegd welke persoonlijke ontwikkeling de leerling gegaan is en welke kennis en vaardigheden ontwikkeld zijn. De leerling weet aan het einde van de opleiding wat hij/zij kan en wil en hoe hij/zij dit wil gaan bereiken.

In het portfolio legt de leerling, met ondersteuning van de mentoren, een archief aan van de prestaties die in de laatste twee schooljaren zijn verricht; het is een "bewijs van kennen en kunnen".

Het examen samen met de competentieprofielen en portfolio's verzorgen een optimale overgang naar het middelbaar beroepsonderwijs binnen de ROC's. Leerlingen kunnen instromen in de twee hoogste niveaus (niveau 3 of 4).

De PE-stroom is een goed alternatief voor leerlingen die voortgezet vrijeschoolonderwijs wensen maar (nog) niet een grote heterogene groep (zoals in de theoretische stroom) kunnen werken. Een leerweg voor leerlingen die gemotiveerd zijn om vanuit de praktijk te leren en te werken.

Leerlingen kunnen worden toegelaten als ze een vmbo-advies van de basisschool hebben gekregen. De PE-stroom is gericht op doorstroming naar het middelbaar beroepsonderwijs binnen de ROC's

Het gaat om leerlingen die niet zo makkelijk leren binnen de standaardvorm van leren met veel boeken in grote groepen of dit als onprettig ervaren. Het gaat ook om leerlingen die op een meer praktische manier willen leren. In het onderwijs ligt veel nadruk op het ontwikkelen van competenties als zelfstandigheid, discipline, doorzettingsvermogen, omgaan met elkaar en samenwerken. Het idee is dat de leerlingen in toenemende mate de verantwoordelijkheid voor het eigen leren en de eigen ontwikkeling zelf ter hand nemen.

De PE-stroom gaat nauw samenwerken met kleinschalige ondernemingen en instellingen binnen de regio. Op die manier hopen we kennis en opdrachten vanuit de omgeving binnen de school te halen en onze leerlingen in stages en met opdrachten ook buiten de schoolmuren optimale ontwikkelingsmogelijkheden te geven.

Schoolgids

Het leerplan is afgeleid van andere praktische stromen van vrijescholen in Nijmegen, Zutphen en Rotterdam.

Het onderwijs in de PE-stroom is algemeen vormend. Het is geen vakopleiding. Iedere ochtend start de onderbouw met een ambachtelijke periode, na drie weken wordt gewisseld van ambacht of techniek. Daarna volgt, volgens hetzelfde principe, het periodeonderwijs. Het periodeonderwijs heeft per leerjaar en per vak vrijwel dezelfde thema's als in de theoretische stroom (zie lessentabel). In de middaguren komen naast de vaklessen, Nederlands, Engels en wiskunde ook de kunstzinnige vakken aan bod. Didactiek en pedagogiek zijn aangepast aan de doelgroep. Daarnaast is er een vast mentoruur in de week, ter ondersteuning van sociaal-emotionele processen binnen de klas.

Hoofdonderwijs in weken per jaar (10 uur per week)

Hoofdonderwijs in weken per jaar (10 uur per week)				
2009-2010				
Hoofdonderwijs	PE7	PE8	PE9	PE10
Nederlands I & II	6	6	6	
Wiskunde I & II en III)	6	9	6	
Natuurkunde	3	3	3	
Scheikunde	3	3	3	
Biologie I & II	6	3		9
Geschiedenis	3	3	3	3
Aardrijkskunde	3	3	3	
MVT Duits		1,5		
MVT Frans		1,5		
Sterrenkunde	3			
Wereldreligies		3		
Studievaardigheden	3			
Kamp	1	1	1	1
etsen			3	
Kunst-muziekgeschiedenis			3	3
Stagevoorbereiding			2	
Stage			4	6
Intro examenjaar				3
Projectweek X	2	2	2	2
Totaal aantal weken	39	39	39	27

Schoolgids

Ambachtelijke periodes in weken per jaar (8 uur per week)				
Sector Techniek	PE7	PE8	PE9	PE10
Intro ambacht	3			
Houtbewerken I	3	3		
Houtbewerken II		3		
Metaal I	3	3		
Metaal II	3	3		
Kleien	3	3		
Sector Economie	PE7	PE8	PE9	PE10
Koken I	3	3		
Koken II		3		
ICT				
Stagevoorbereiding				
Stage				
Sector landbouw	PE7	PE8	PE9	PE10
Land- & tuinbouw	6	2		
Stage				
Sector Zorg & Welzijn	PE7	PE8	PE9	PE10
Verzorging/ Zorg	3	3		
Beweging	3	3		
Textiel I	3	3		
Textiel II	3	3		
PSO		3		
Stage				
Beroeporiëntatie				
Periode x	2			
ambachtelijk, kunstz. eindwerkstuk				6
Kamp	1	1	1	1
Totaal aantal weken	39	39	1	7

Opmerkingen:

Leerlingen die in de 10e klas een vmbo examen afleggen volgen een extra uur Nederlands en Engels.

6.5 Stages

In de hoogste klassen vindt al sinds 15 jaar, jaarlijks een sociaal-maatschappelijke stage plaats. In klas 9 werkt elke leerling gedurende een volledige werkweek in een winkel, in klas 10 twee weken in de zorgsector, in klas 11 twee weken in een groot industrieel bedrijf of in de dienstverlening. In klas 12 is er een onderzoeksstage van een week als ondersteuning van het eindwerkstuk/ profielwerkstuk.

Schoolgids

Het kabinet Balkenende IV heeft de 'maatschappelijke' stage verplicht gesteld voor alle middelbare scholieren van 15-17 jaar. Deze stage houdt in dat leerlingen als vrijwilliger werken in een instelling naar keuze. Bijvoorbeeld helpen in een verpleeghuis of op de kinderboerderij. De vrijwilligerscentrales hebben als taak de scholen te voorzien van voldoende werkplekken.

In het leerplan van de vrijescholen zijn de stages (winkelstage, zorgstage, industriestage) al 21 jaar lang standaard opgenomen. De stages bieden ruimte aan zelfontplooiing, creativiteit, het ontwikkelen van sociale vaardigheden en het vormen van een zelfstandig oordeel. Inhoudelijk heeft de 'maatschappelijke stage' de meeste overeenkomsten met onze zorgstage, die de leerlingen in de 10e klas lopen. De leerlingen werken binnen de zorgstage in totaal 80 uur. Ook de doelstellingen komen met elkaar overeen; verwerven van sociale competenties en kennis maken met arbeidsmarkt en samenleving door actief deel te nemen.

Naast de zorgstage hebben we dan in de 9e klas de winkelstage, en in de 11e klas de industriestage. Ook hier ervaren leerlingen hoe ze in een nieuwe sociale omgeving functioneren en toetsen zij hun waarden en normen aan die van de maatschappij.

Het is duidelijk dat de vrijescholen al vele jaren voorop lopen als het gaat om karaktervorming en het verkennen van de maatschappij door actieve deelname. Onze leerlingen werken gedurende hun middelbare schooltijd in totaal 200 uren in een instelling of bedrijf. Elke stage kent een voorbereidingsweek en evaluatieweek, zodat de nodige verdieping en reflectie het stageprogramma degelijk ondersteunen.

Kortom: ruim voldoende maatschappelijke stage!

Een overzicht van de stages wordt op de website gepubliceerd.

Esther Drielsma, contactpersoon stages, stage@blvs.nl

Schoolgids

7 DE ZORGSTRUCTUUR

7.1 Zorgcoördinatie

De sector Bernard Lievegoed kent een zorgstructuur die gericht is op het bieden van extra zorg binnen de school en indien noodzakelijk verwijzingen naar hulp buiten de school.

Het werk van het zorgteam strekt zich uit over het gebied van leer- en gedragsproblemen.

Daarnaast verzorgt het zorgteam in samenwerking met organisaties als Schoolslag, de GGD en de Mondriaan stichting voorlichtings- en preventieprogramma's.

Onze sector maakt deel uit van het regionale samenwerkingsverband: regio 52.1.

Het zorgteam staat onder leiding van de zorgcoördinator, Rachelle Kennis. Zij verzorgt de externe contacten en geeft leiding aan het interne zorgteam. Dit bestaat uit de mentoren, de teamleiders van middenbouw en bovenbouw en Leni Haenen, Dagelijkse Leiding Leerlingen. Het zorgteam krijgt administratieve ondersteuning van Sonja Jongen.

Het aanmelden van een leerling bij het zorgteam kan plaatsvinden door of via:

- de klassenmentor
- de ouder(s) of de leerling zelf
- de lerarenvergadering
- een vakdocent
- door het GGD onderzoek.

De mentor bespreekt altijd eerst de leerling in het interne zorgteam. Het interne zorgteam kan eventueel besluiten de leerling ook ter sprake te brengen in het externe zorgteam, ZAT (Zorgadviesteam). In dit externe zorgteam onder voorzitterschap van de zorgcoördinator zitten naast de leden van het interne zorgteam, ook de schoolarts, de schoolverpleegkundige, de schoolmaatschappelijk werker en de leerplichtambtenaar.

Het zorgteam kan besluiten de zorg in de eigen school te laten plaatsvinden of de leerling te verwijzen. Het streven is om in goed overleg met ouders te komen tot de juiste ondersteuning van de leerling. Ouders worden dan ook altijd door de mentor geïnformeerd wanneer hun kind in het zorgteam ter sprake is gebracht.

Schoolgids

Samenstelling extern zorgadviesteam (namen, functies, organisaties)

Rachelle Kennis	zorgcoördinator
Saskia Wintraeken	schoolarts
Danny Broux	psycholoog Riagg
Vaant	leerplichtambtenaar
Tonny van Marcke	Schoolmaatschappelijk werker Trajekt
Jules Limpens	orthopedagoog COB

Afhankelijk van de te bespreken leerling:

Leni Haenen	dagelijkse leerling zaken
Hermine Degenaar	vertrouwenspersoon
Mentor van de klas	

7.2 Rugzak (leerlinggebonden financiering)

De rugzak, oftewel leerling-gebonden financiering, is bedoeld om ouders van kinderen met een handicap of stoornis een grotere keuzevrijheid te geven tussen regulier en speciaal onderwijs voor hun kind. De extra middelen die voor het kind nodig zijn om regulier voortgezet onderwijs te volgen, alsmede het noodzakelijk advies van de basisschool, gaan 'in een rugzakje' met het kind mee als het naar een reguliere school gaat.

Leerling-gebonden financiering is bedoeld voor kinderen die aantoonbaar zonder extra begeleiding geen reguliere school kunnen bezoeken. Om in aanmerking te komen voor deze financiering moet een leerling geïndiceerd zijn. Dat gebeurt door een Commissie voor de Indicatiestelling (CvI).

De school beoordeelt bij aanmelding van een 'rugzakleerling' of er mogelijkheden zijn om de gewenste zorg te bieden. Een reguliere school mag een kind alleen weigeren als er geldige redenen voor zijn.

Als u vragen heeft over leerling-gebonden financiering, kunt u terecht bij de contactpersoon op onze school: Rachelle Kennis. Ook kunt u meer informatie aanvragen via www.oudersenrugzak.nl of via Postbus 51: www.postbus51.nl of 0800-8051 (ma t/m vrij 09.00 uur – 21.00 uur).

7.4 LWOO: leerweg ondersteunend onderwijs

Als leerlingen een lwoo-beschikking hebben, is er extra geld beschikbaar voor het bieden van extra ondersteuning.

Een leerling komt in aanmerking voor een lwoo-beschikking, als de leerling aangemeld is door de basisschool, waarna de leerling getest wordt door het COB (Centraal Onderzoeksbureau). De Regionale Verwijzingscommissie (RVC) beslist dan weer of de leerling aan de criteria voldoet die gehanteerd worden door het RVC.

Schoolgids

Een leerling krijgt een dergelijke beschikking indien hij/zij op meer dan twee leergebieden meer dan anderhalf jaar achterstand heeft of dat een leerling met een gemiddelde intelligentie op sociaal-emotioneel gebied problemen heeft.

Deze laatste groep leerlingen kan in goed overleg geplaatst worden in de theoretisch stroom. De leerlingen met leerachterstanden worden altijd geplaatst in de PE-stroom. De opzet van het Lwoo is dat een leerling doormiddel van de extra begeleiding het Vmbo diploma kan halen.

Ouders worden door het COB op de hoogte gesteld of de Lwoo-indicatie door het RVC is omgezet in een lwoo- beschikking. Op het moment dat een leerling een lwoo-indicatie heeft geeft dat recht op extra hulp en begeleiding binnen onze mogelijkheden. Hoe deze hulp geboden wordt staat in een individueel handelingsplan beschreven en is ten aller tijden inzichtelijk voor ouders. Het handelingsplan wordt met de leerling besproken en tweejaarlijks bijgesteld a.d.v. evaluaties.

In de PE-stroom is er wekelijks een lwoo- instructeur, waar extra aandacht wordt besteed aan rekenen, spelling en lezen.

7.5 Dyslexiebeleid

In alle 7e klassen wordt in het begin van het schooljaar een 'signaleringsdictee' afgenomen tijdens de Nederlandse les.

Leerlingen die hier opvallen worden nader bekeken op mogelijke dyslexie. Wanneer uit het onderwijskundig rapport blijkt dat deze leerling meer dan drie maanden extra hulp heeft gehad op het gebied van spelling of lezen, verwijzen we ouders door voor verder onderzoek. Wanneer uit het dossier blijkt dat er geen specifieke hulp geboden is op de basisschool, adviseren wij ouders om buiten school minimaal 3 maanden RT te laten plaatsvinden. Na 3 maanden wordt opnieuw gekeken wordt of er sprake is van hardnekkige spellingsproblemen. Wanneer dit het geval is verwijzen we de ouders alsnog door voor verder onderzoek. Op school wordt geen RT geboden of onderzoeken gedaan ten aanzien van dyslexie.

Leerlingen met een dyslexieverklaring worden individueel opgeroepen door de dyslexiecoach, Kelly Beckers. Met de gegevens uit het dossier (o.a. basisschool gegevens en dyslexierapport) en de bijdrage van de betreffende leerling wordt er samen naar de mogelijkheden gekeken om hun vorm van dyslexie zo goed mogelijk te ondervangen en zelfwerkzaamheid te stimuleren.

Elke leerling met een dyslexieverklaring krijgt een dyslexiekaart uitgereikt, waarop staat waar hij/zij recht op heeft en welke specifieke aanpassing gewenst is voor hem/haar persoonlijk. Deze kaart kunnen ze indien nodig aan de betreffende leraar tonen.

Wordt er bij een leerling in een hoger leerjaar dyslexie geconstateerd, dan doorloopt deze leerling hetzelfde traject als de 7e klas leerlingen.

Eventuele specifieke vragen ten aanzien van de dyslexie kunnen worden gesteld aan Rachelle Kennis, zorgcoördinator.

Schoolgids

7.6 Vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon is het eerste aanspreekpunt voor ouders of leerlingen bij klachten over ongewenst gedrag.

Als een leerling problemen of moeilijkheden ervaart die om een vertrouwelijke behandeling vragen kan hij/zij zich wenden tot onze vertrouwenspersoon. Een hier voorgelegde probleem of klacht zal vertrouwelijk behandeld worden. Er wordt hierover niet met anderen gesproken zonder voorafgaande toestemming van de leerling zelf.

Vertrouwenspersoon voor onze sector is Hermine Degenaar, zij is op school bereikbaar onder 06-52686297. Hermine Degenaar is tevens vertrouwenspersoon voor het personeel.

De door het bevoegd gezag (Stichting LVO) aangestelde vertrouwenspersonen zijn Mw. drs. E. van Hoorn en de heer H. Wittekoek van Encare Arbozorg. Zij zijn als volgt te bereiken:

Encare Arbozorg
Mw. drs. E. van Hoorn
Dhr. H. Wittekoek
Lage Kanaaldijk 1
6212 AE Maastricht
Telefoonnummer 043-3257799

De regeling vertrouwenspersonen Stichting LVO is op te vragen via het schoolsecretariaat, of te downloaden van www.stichtinglvo.nl > LVO > Regelingen.

7.7 Vertrouwensinspecteur

Het ministerie heeft per onderwijssector een of meerdere vertrouwensinspecteurs aangesteld. De vertrouwensinspecteur houdt zich bezig met de problematiek van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, psychisch en fysiek geweld, discriminatie of radicalisering, gepleegd door een personeelslid of leerling van een school.

De vertrouwensinspecteur fungeert als aanspreekpunt. Aan hem kunnen vragen worden gesteld door leerlingen en personeelsleden die zelf slachtoffer zijn dan wel door ouders, leerlingen en personeelsleden die geconfronteerd worden met het voorkomen van die situaties ten opzichte van een personeelslid of leerling. De vertrouwensinspecteur adviseert over eventueel te nemen stappen en helpt bij het zoeken naar een oplossing en het eventueel doen van aangifte.

De vertrouwensinspecteur is tijdens kantooruren bereikbaar op het centraal meldpunt seksueel misbruik en seksuele intimidatie, telefoonnummer 0900-113111. Gevallen van seksuele intimidatie worden door de school onmiddellijk gemeld bij de vertrouwensinspecteur.

Schoolgids

7.8 Meldingsplicht bij zedenmisdrijven

Het bevoegd gezag van de school/de schoolleider heeft een aangifteplicht bij Justitie bij bekendheid met een zedenmisdrijf. Het personeel heeft een meldplicht bij het bevoegd gezag. Bij een zedenmisdrijf gaat het hier om wettelijk strafbare vormen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik ten opzichte van een minderjarige leerling door een ten behoeve van zijn school met taken belast persoon (hierna: personeelslid).

Wanneer het bevoegd gezag/de schoolleider vermoedt dat er sprake is van ontucht met een minderjarige leerling door een personeelslid, treedt hij meteen in contact met de vertrouwensinspecteur. Als uit dat overleg blijkt dat het een redelijk vermoeden betreft, moet het bevoegd gezag/de schoolleider aangifte doen bij Justitie. Het bevoegd gezag/de schoolleider stelt de ouders van de betrokken leerling en het betreffende personeelslid vooraf op de hoogte van de te verrichten aangifte.

7.9 Schoolmaatschappelijk werk

Evenals in de voorgaande jaren zal er in 2009-2010 een schoolmaatschappelijk werker aan de school verbonden zijn. De hulpverlening kan bestaan uit consultatieve gesprekken met leerlingen, maar ook met ouders, leerkrachten of anderen; kortdurende hulpverlening en/ of verwijzing naar andere vormen van hulpverlening.

De maatschappelijk werker is in dienst bij Stichting Traject. Het schoolmaatschappelijk werk wordt gesubsidieerd door de gemeente Maastricht. Leerlingen kunnen contact opnemen tijdens een wekelijks spreekuur op school of telefonisch via de Stichting Traject.

Schoolgids

8 DAGELIJKSE ONDERWIJSPRAKTIJK

8.1 Huisvesting

De sector Bernard Lievegoed is per augustus 2007 gehuisvest aan de Nijverheidsweg 25 te Maastricht.

8.2 Bereikbaarheid met Openbaar vervoer

De school is vanaf het Centraal Station te voet of per fiets goed te bereiken; afstand ongeveer 1000 meter. Naast trein- en busverbindingen met de regio Heerlen en Sittard-Geleen zijn ook de regio Aachen (bus) en de regio Liège (trein) en Belgisch Limburg (bus) goed te bereiken.

Voor informatie over NS-trajectkaarten, over aanschaf, restitutie, duplicaataanvraag bij verlies e.d., kunt u contact opnemen met onze administratie (Ingrid Yska).

8.3 Telefonische bereikbaarheid

De school is bereikbaar van 8:00 tot 17:00 uur.
Telefoonnummer: 043 – 350 97 10.

8.4 Lestijden

08.30 – 10.10 uur	1e en 2de uur, periodelessen
10.10 – 10.30 uur	eerste pauze
10.30 – 11.20 uur	3de uur
11.20 – 12.10 uur	4de uur
12.10 – 12.40 uur	tweede pauze
12.40 – 13.30 uur	5de uur
13.30 – 14.15 uur	6de uur
14.15 – 14.25 uur	derde pauze
14.25 – 15.10 uur	7de uur
15.10 – 16.00 uur	8ste uur

Schoolgids

8.5 Telaarokomregeling *(regeling is in bewerking)*

Leerlingen die te laat in de les komen, melden zich altijd eerst bij de receptie voor een 'telaarokombriefje', waarmee de leerling toegang krijgt tot de les. Als er tweemaal geen geldige reden voor het te laat komen is moet de leerling zich melden op het nablijfuur. Dit is een vast ingeroosterd uur waar de leerling rekening mee moet houden. Komt een leerling herhaaldelijk zonder geldige reden te laat, dan wordt dit gemeld aan de Dagelijkse Leiding Leerlingen en wordt er contact opgenomen met de ouders.

8.6 Absentiemelding *(regeling is in bewerking)*

Wanneer een leerling ziek is of om een of andere reden niet op school kan komen dan moet dit voor 8.30 uur 's morgens gemeld worden bij de receptie: 043 – 350 97 10. Als een leerling op school ziek wordt meldt hij/zij zich bij de receptie. De leerling krijgt een formulier mee naar huis dat, na ondertekening door ouders, bij terugkomst op school moet worden afgegeven. Bij absentie zonder opgave van redenen wordt vanuit de school direct telefonisch contact opgenomen met het thuisadres..

8.7 Wet Bescherming Persoonsgegevens

De school verzamelt informatie van leerlingen die in de leerlingenadministratie zijn ingeschreven. Het doel van deze informatie is om leerlingen passend onderwijs te geven, zodat ze een diploma kunnen halen. Daarnaast is de informatie nodig om ervoor te zorgen dat de leerlingen zo goed mogelijk kunnen worden begeleid en waar nodig extra zorg kan worden geboden.

Als gegevens herleidbaar zijn tot een bepaalde persoon, is er sprake van persoonsgegevens. Omdat persoonsgegevens van leerlingen worden verzameld en verwerkt, is de Wet Bescherming Persoonsgegevens van toepassing. Deze wet is enerzijds bedoeld om ervoor te zorgen dat de gegevens over personen zorgvuldig worden gebruikt. Anderzijds dient de wet om misbruik van persoonsgegevens tegen te gaan.

De school heeft een 'Privacyreglement verwerking leerlinggegevens Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs'. Daarin staat onder meer welke leerlinggegevens worden opgenomen, hoe lang gegevens worden bewaard. Ook het inzage- en correctierecht komt aan bod. Het reglement kan worden opgevraagd bij het schoolsecretariaat en kan worden gedownload op www.stichtinglvo.nl > LVO > Regelingen.

8.8 Verlof

In geval van een dagdeel of een dag vrij dient het verzoek drie dagen van tevoren bij de mentor te worden ingediend; deze geeft wel of geen toestemming.

Langere afwezigheid moet tenminste één week van tevoren schriftelijk bij de schoolleiding worden aangevraagd. De Schoolleiding neemt een besluit na overleg met de mentor. Toestemming voor vakantiedagen buiten de officiële schoolvakanties kan alleen verleend worden, wanneer een werkgeversverklaring overhandigd wordt, waaruit blijkt dat vakantie binnen de schoolvakantie onmogelijk is.

Schoolgids

Voor leerplichtige leerlingen moet een verlof van meer dan 10 dagen door de ouder via de school worden aangevraagd bij de leerplichtambtenaar van de gemeente waar het kind ingeschreven staat.

8.9 Lesrooster/lesuitval

Het schooljaar is verdeeld in vier kwartalen. Voor elke van deze kwartalen geldt een apart rooster, dat telkens voor het begin van een nieuw kwartaal wordt uitgereikt. Als uw kind bijvoorbeeld in het eerste kwartaal op maandag om 14.25 uur "uit" is, wil dat niet zeggen dat dit ook in de volgende kwartalen het geval is. Houdt u hier a.u.b. rekening mee bij het maken van afspraken. De laatste les is uiterlijk om 16.05 uur afgelopen.

Wanneer in geval van ziekte of afwezigheid van een docent het rooster moet worden gewijzigd, worden tussenuren vermeden door aanpassing van het dagrooster. Leerlingen kunnen in dat geval eerder "uit" zijn. Het is dan wel mogelijk binnen de school te werken of te verblijven tot het moment dat de eigenlijke lesdag afgelopen zou zijn.

In de Middenbouw worden lessen vervangen of omgezet in huiswerkuren onder begeleiding. In de hogere klassen kunnen tussenuren voorkomen. Deze kunnen altijd benut worden voor studie in de daartoe geschikte omgeving.

Mocht door omstandigheden pas op een laat tijdstip blijken dat leerlingen de volgende dag later op school worden verwacht dan wordt de telefoonlijst van de klas in werking gesteld. Deze lijst wordt door de klassenmentor gemaakt en aangestuurd.

8.10 Schoolregels

De sector Bernard Lievegoed hecht grote waarde aan de kwaliteit van de sociale gemeenschap. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de aandacht die we besteden aan de onderlinge omgangsvormen en de sociale veiligheid.

Wij willen bewustzijn ontwikkelen voor ieders aandeel in het geheel om zo een prettig klimaat te verzorgen waarin iedereen zich gekend en gewaardeerd kan voelen.

Belangrijk hierbij is respect voor het individu, de groep en de omgeving. Ieders eigenheid dient gerespecteerd te worden, echter: in de uitingen van deze eigenheid mogen de grenzen van het fatsoen niet overschreden worden. Dit geldt vanzelfsprekend voor het naleven van de regels, maar ook voor uiteenlopende zaken als pesten, het maken van kwetsende of discriminerende opmerkingen, agressiviteit en brutaliteit. Soms kan dit ook al te aanstootgevende kleding of al te openbare intimiteiten betreffen. Gebruik of bezit van verdovende middelen en/of alcohol, het meenemen van wapens is absoluut verboden.

Bij conflicten of het overschrijden van regels zal er altijd gesprek zijn met de betrokken leerling(en) en de docent. Indien nodig zal er door de docent en/ of mentor een passende maatregel genomen worden. In zwaarwegende situaties wordt de Dagelijkse Leiding Leerlingen (DLL) ingeschakeld en worden de ouders op de hoogte gesteld.

Schoolgids

Binnen het Bonnefanten College is een leerlingenstatuut opgesteld dat geldigheid heeft in alle sectoren, dus ook in de sector Bernard Lievegoed.

Om het reilen en zeilen in de sector soepel te laten verlopen, is er een schoolreglement vastgesteld voor de sector zelf: dit dient gekend en nageleefd te worden. Dit reglement wordt tweejaarlijks in samenwerking met de leerlingenraad opgesteld. Een samenvatting van 1 gouden regels hangt in elk klaslokaal

8.11 Schoolboeken

Met ingang van 1 augustus 2009 worden schoolboeken door school betaald. Woordenboeken, atlanten en overige lesbenodigdheden zoals schrijfbenodigdheden zijn voor rekening van ouders. Leerlingen dienen vanaf de eerste schooldag dagelijks alle benodigde boeken en schriften bij zich te hebben. De boekenlijst, de distributie en de terugname van schoolboeken is uitbesteed aan Schoolboekhuis Van Dijk Educatie. De boekenlijst verschijnt op het internetadres van Van Dijk Educatie (www.vandijk.nl) (papieren versies kunnen vanuit de web site van van Dijk uitgeprint worden). De bestelde boeken worden naar het thuisadres gestuurd. Van Dijk brengt hiervoor éénmalig €7,50 in rekening. De boeken worden gehuurd en aan het einde van het jaar door Van Dijk weer ingenomen. Het boekhuis rekent een borg van €75 voor elk kind ter zekerstelling van het onbeschadigd terugontvangen van gehuurde boeken. Alle materialen waarmee de periodeschriften worden gemaakt: papier, kaften en inbindmateriaal, worden door de school verstrekt.

8.12 Vakantierooster schooljaar 2009-2010

Schoolbegin	dinsdag 8 september 2009
Herfstvakantie	26 oktober t/m 30 oktober 2009
Kerstvakantie	22 december 2009 t/m 1 januari 2010
Carnavalsvakantie	15 februari t/m 19 februari 2010
Goede vrijdag	2 april 2010
Paasmaandag	5 april 2010
Meivakantie (daarin Koninginnedag 30 april en bevrijdingsdag 5 mei en Hemelvaart (13 mei))	30 april t/m 14 mei 2009
<i>(14 mei is een terugkomdag voor de leerlingen van klas 10 en klas 12 die in mei 2010 Centraal Examen doen)</i>	
Zomervakantie	17 juli t/m 5 september 2010

Gedurende het schooljaar vinden maximaal 3 studiedagen plaats met het personeel. U wordt hierover ruim tevoren geïnformeerd via het 2kbericht.

Schoolgids

8.13 Informatieplicht aan de niet-verzorgende ouder

Na een echtscheiding gaat een kind meestal bij één van de ouders wonen en heeft de andere ouder een omgangsregeling met het kind. We spreken dan over een verzorgende en een niet-verzorgende ouder.

De school verstrekt informatie over het kind in beginsel alleen aan de verzorgende ouder. Als de niet-verzorgende ouder echter niet voldoende op de hoogte wordt gehouden door de verzorgende ouder, kan de niet-verzorgende ouder de school verzoeken om hem/haar van dezelfde informatie te voorzien. De school licht de verzorgende ouder over dit verzoek in. Informatie die de belangen van het kind schaadt wordt niet verstrekt.

Schoolgids

9 CONTACTEN TUSSEN SCHOOL EN OUDERS

Er wordt gestreefd naar een zo direct mogelijk contact tussen ouders en leraren.

Bij vragen over:

- lessen wendt u zich dan tot de betreffende **leraar**;
- ontwikkelingen in en van de klas en van uw kind wendt u zich tot de **mentor**

Bij overige vragen kunt u zich tot de **schoolleiding** wenden.

9.1 Ouderavonden

Per schooljaar zijn er drie of vier ouderavonden per klas. Dan wordt over de sociale gemeenschap van de klas en de inhoud van het onderwijs gesproken. Daarnaast wordt er uitvoerig ingegaan op de achtergronden van de vrijeschoolpedagogiek (leerplan en lesinhoud) en de ontwikkelingsfasen van de leerling. Er is veel ruimte voor dialoog. De ouders kunnen zelf ook thema's inbrengen. De organisatie van de ouderavonden is in handen van de mentor.

9.2 Klassenmentor

Elke klas heeft één of twee mentoren. Deze verzorgt het contact met de ouders van de leerlingen, legt zo mogelijk huisbezoeken af, zorgt voor de rapportage en verslaglegging, schrijft de ontwikkelingsschets in het jaargetuigschrift, verzorgt de teambesprekingen over de klas en de individuele leerling en organiseert de kampweek en andere klassenactiviteiten.

9.3 Beroepsoriëntatie en studiekeuzebegeleiding

Nicole Vroon is de schooldecaan. Zij informeert leerlingen en ouders over vervolgoopleidingen, toelatingseisen, vakkenpakketten, beroepsopleidingen, open dagen en studiefinanciering. Bovendien begeleidt zij de leerlingen bij hun beroepsoriëntatie en organiseert zij activiteiten op het gebied van beroepenvoorlichting. Een keer per jaar is er een beroepenmarkt op school.
Tel. school: 043 - 3509718

9.4 Rapporten, jaargetuigschrift en eindgetuigschrift

De leerlingen van de klassen 7 tot en met 12 krijgen rond de herfst-, kerst- en paasvakantie een tussenrapport met informatie over inzet, zelfstandigheid, concentratie, organisatie en de werkresultaten. Alle periodes worden beoordeeld met een gedetailleerde beschrijving in woorden. Voor elk rapport is er een inhaalmiddag voor de leerlingen en gevolgd door een tafeltjesavond voor tien-minuten-gesprekken voor de ouders met de leraren.

Het jaargetuigschrift wordt uitgereikt aan het einde van het schooljaar. Dit zorgvuldig verzorgde document bevat een volledige schets van de prestaties van de leerling van het afgelopen leerjaar. De mentor beschrijft de persoonlijke ontwikkeling van elke leerling

Schoolgids

(cognitief, sociaal, inzet). De vakleraren van alle gevolgde vakken beschrijven werkhouding, resultaat en vermogens en vaardigheden die zijn ontwikkeld.

De leerling van klas 12 ontvangt als afsluiting van het vrijeschoolonderwijs het Eindgetuigschrift vrijeschool. Dit is een fraai portfolio waarin vakbeoordelingen en een karakterschets staan en een (niveau)advies vervolgopleiding.

De leerling kan documenten, verslagen, foto's van werkstukken en presentaties hierin opnemen.

9.5 Tafeltjesavonden

Naar aanleiding van het kerstrapport en het paasrapport kunnen ouders een tien-minuten-gesprek aanvragen bij een of meerdere leraren. Leerkrachten en mentoren kunnen, als daartoe aanleiding is, ouders uitnodigen voor een gesprek.

9.6 2kbericht en website

In het 2kbericht vindt u een agenda en actuele berichten en mededelingen. Dit bulletin heet 2kbericht omdat het tweewekelijks verschijnt. Het oudste schoolkind van elk gezin krijgt dit bulletin mee naar huis. Wij willen, mede vanuit milieuoverwegingen, het aantal op papier verstrekte 2kberichten minimaliseren. U kunt 2kbericht gratis via e-mail ontvangen of via onze website lezen.

Op de website van de sector Bernard Lievegoed: www.blvs.nl, vindt u alle relevante achtergrondinformatie en actuele gegevens.

9.7 Administratie

Ingrid Yska is verantwoordelijk voor de administratie. U kunt bij haar terecht voor alles wat met de leerlingenadministratie heeft te maken: formulieren van de IB-groep en andere overheidsinstellingen waarin schoolgegevens of een schoolverklaring moet worden ingevuld.

Onze leerlingenadministratie werkt nauw samen met die van het Bonnefanten College. Aangezien onze leerlingen formeel staan ingeschreven bij het Bonnefanten College moet bij alle correspondentie met de overheid de inschrijving gebruikt worden die hier formeel wordt gebruikt.

Vult u dus nooit zelf schoolgegevens of klassengegevens in maar laat dit doen via onze administratie.

Schoolgids

10 AANMELDING EN TOELATING

10.1 Aanmelding en toelating – procedure en criteria

10.1.1 Aanmelding en toelating - procedure en criteria

De sector Bernard Lievegoed heeft een eigen aannamecommissie. Het toelatingsbeleid is aangepast aan de toelatingsregeling die de Directieraad van de Gemeenschap van Scholen in Maastricht heeft opgesteld. In december 2009 ontvangen alle leerlingen van het basisonderwijs in Maastricht de volledige aanmeldings- en plaatsingsprocedure van de directieraad Maastricht. Aanmelding kan alleen centraal plaatsvinden met de door de directieraad beschikbaar gestelde formulieren website www.vomaastricht.nl.

Wij kunnen leerlingen in de **theoretische stroom** aannemen van wie op grond van de prestaties op de basisschool blijkt dat zij op vwo of havo niveau kunnen functioneren. Ook leerlingen die in staat worden geacht binnen vier jaar een ivo-vmbo-tl diploma te halen zijn plaatsbaar in onze theoretische stroom. Leerlingen met een vmbo-tl advies moeten aantoonbaar beschikken over een goede werkhouding en concentratievermogen, aangezien het tempo in een heterogene groep hoger ligt.

Een leerling kan worden aangemeld voor de theoretische stroom indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. Het advies van de basisschool is vwo, havo of vmbo-tl
2. De Cito-score is minimaal 532, of Nio-score is minimaal 105 (vmbo-tl)

Wij kunnen leerlingen in de **PE-stroom** aannemen van wie op grond van de prestaties op de basisschool blijkt dat zij op vmbo-basis niveau of vmbo-kader niveau kunnen functioneren. Ook leerlingen met een tl-advies, waarbij uit het onderwijskundig rapport blijkt dat er extra aandacht nodig is voor onder andere de werkhouding en concentratie, kunnen in de PE-stroom worden geplaatst.

Een leerling kan voor de PE-stroom worden aangemeld indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. Het advies van de basisschool minimaal vmbo-basis,
2. De Cito-score is minimaal 524, of de Givo/NIO-score is minimaal 80 (vmbo-basis)

Schoolgids

3. de leerachterstanden (die uit het onderwijskundig rapport) zijn maximaal 3 jaar op maximaal 2 leergebieden.

Voor de PE-stroom geldt dezelfde aannameprocedure.

Leerlingen met vmbo-tl advies kunnen in beide stromen geplaatst worden. Afhankelijk van het onderwijskundig rapport van de basisscholen en de inschatting van de aannamecommissie wordt de leerling geplaatst in de stroom die het best aansluit bij de mogelijkheden van de leerling.

Aanvullende criteria tijdig aangemelde leerlingen

Een aanvullend toelatingscriterium is het passen binnen de werkwijze van het vrijeschoolonderwijs. Het gaat hierbij om individuele aanspreekbaarheid op leerlingengedrag, ook los van de dwang van genormeerde cijferdoelen, kunnen en willen presteren, een open houding tot kunstzinnige leerstofverwerking en zich willen/ kunnen voegen binnen het intensieve groepsproces van een vaste jaargroep voor langere tijd.

Een leerling moet in zekere mate beschikken over vaardigheden die in het vrijeschoolonderwijs van belang zijn zoals: motivatie, creativiteit, zelfstandigheid, communicatieve en sociale vaardigheden.

De aanvullende criteria gelden voor alle leerlingen, ook voor leerlingen van regionale vrije basisscholen.

Om ons een goed beeld te kunnen vormen van de aangemelde leerling vindt er een intakegesprek plaats met de ouders en het kind, bestuderen wij het onderwijskundig rapport en indien nodig vragen we informatie op bij betrokken instanties.

In ons schoolplan richten wij ons op een 'beheerste groei' van de sector. Binnen de 'brugklas' van de sector Bernard Lievegoed is plaats voor 90 leerlingen in de theoretische stroom en 20 leerlingen in de praktisch-ervaringsgerichte stroom; in totaal dus 110 leerlingen in vier klassen. **Indien er meer plaatsbare leerlingen zich hebben aangemeld dan wij kunnen plaatsen zal er een loting plaatsvinden.** Hierbij houden wij rekening met ons criterium van heterogene klassen en streven we naar een optimale verdeling van leerlingen met de

Schoolgids

verschillende instroomadviezen (vmbo, havo en vwo) in elke klassengroep.

De aanmelding voor voortgezet onderwijs Maastricht wordt centraal geregeld. De aanmelding gebeurt dus niet op de scholen zelf, maar op een centrale plaats. Hierover vindt u informatie op website www.vomaastricht.nl. In week 11 (15 t/m 19 maart 2010) kunt u hier de leerling aanmelden middels een formulier.

Voor informatie of vragen over aanmeldingprocedure en criteria van de Bernard Lievegoed School kunt u terecht op het hiervoor beschikbare emailadres van de aannamecommissie.

E-mailadres aannamecommissie: aannamecommissie@blvs.nl

Contactpersoon: Patricia Hanssen

Tussentijdse aanmelding schooljaar 2009-2010

Tussentijdse aanmelding en plaatsing is alleen mogelijk indien er ruimte is in de betreffende klas en de heterogeniteit van de klas dit toelaat. Voor tussentijdse plaatsing gelden dezelfde criteria als genoemd onder Aanmelding en toelating. Tussentijds aanmelden kan door het sturen van een email naar de administratie. Na aanmelding wordt door de sector Bernard Lievegoed een interesseformulier terug gemaïld. Dit formulier dient ingevuld te worden geretourneerd en aan de hand van dit formulier wordt bepaald of een oriënterend gesprek plaats kan vinden. Hierna dient de leerling 2 dagen mee te lopen op de sector Bernard Lievegoed alvorens de beslissing tot plaatsing wordt genomen.

E-mailadres tussentijdse aanmelding: Sonja.Jongen@blvs.nl

Contactpersoon: Patricia Hanssen

10.2. Uitstroomgegevens van twaalfde klassers over de periode 1991 t/m 2009

In de periode van juli 1991 tot en met juli 2005 ontvingen in totaal 295 leerlingen Van de Sector Bernard Lievegoed het eindgetuigschrift vrijeschool. Van deze leerlingen stroomden 81 leerlingen (27%) door naar de examenklas vwo en 113 leerlingen (38%) naar de examenklas havo. 25 leerlingen (8%) gingen rechtstreeks naar een HBO instelling (meestal kunstacademie of conservatorium) en 52 leerlingen (18%) gingen met hun eindgetuigschrift vrijeschool naar een ROC (MBO-opleiding).

Ten slotte waren er in de loop van deze 15 jaren 24 leerlingen (8%) die niet

Schoolgids

direct naar een vervolgopleiding doorstroomden maar b.v. eerst gingen reizen, werken, au pair of in een Camphill instituut gingen werken.

Van de 81 leerlingen, die doorstroomden naar vwo6 slaagde 84% in één jaar. Voor de havo leerlingen ligt dit percentage geslaagden op 91%.

Havo examens vanaf 2006

In het schooljaar 2005-2006 is de situatie ingrijpend gewijzigd.

In mei 2006 waren de leerlingen voor het eerst in de gelegenheid om in de 12e klas het havo examen af te leggen. Van 2006 tot en met 2009 slaagden 62 van de 64 examenkandidaten havo (97%). In 2009 slaagden alle 18 kandidaten (100%).

De vwo leerlingen

Van de 28 leerlingen, die van 2006 tot en met 2008 doorstroomden naar vwo6 (examenklas) slaagden 27 leerlingen (96 %) een jaar later voor hun vwo examen.

In 2009 stroomden alle 12 leerlingen die vwo5 volgden in klas 12 door naar vwo6 (examenklas).

Het ivo-vmbo-tl examen

Sinds 2004 neemt de sector Bernard Lievegoed ivo-vmbo-tl examens af in klas 10. In de jaren 2004 t/m 2009 deden 147 leerlingen in de 10e klas hun ivo examen. Daarvan slaagden 141 leerlingen in één keer (96%).

In mei 2009 deden 22 leerlingen hun ivo vmbo examen, die allen in één keer slaagden (100%). Van deze 22 leerlingen stroomden 12 leerlingen uit naar een ROC of andere opleiding en 10 leerlingen stroomden door naar de 2e fase havo binnen de sector Bernard Lievegoed. De doorstroom naar havo bedraagt in 2009 dus 45%.

Tussentijdse uitstroom klas 7 t/m 12 in 2009

In totaal stroomden per augustus 2009 35 leerlingen tussentijds uit naar een andere opleiding. In klas 7 waren dit 5 leerlingen; in klas 8 waren dit 8 leerlingen; in klas 9 waren dit 6 leerlingen; in klas 11 waren dit 4 leerlingen en in klas 12 waren dit 12 leerlingen, die allen doorstroomden naar vwo6.

In klas 10 stroomden 12 leerlingen uit, allen met een ivo-vmbo-t diploma.

Schoolgids

11 INTERNE ORGANISATIE

11.1 Schoolleiding

11.1.1 Schoolleiding

De Schoolleiding van de sector Bernard Lievegoed bestaat uit een schoolleider (of sectordirecteur) en twee teamleiders. De stafmedewerker onderwijsorganisatie adviseert de schoolleiding.

De schoolleiding is dagelijks bereikbaar op school via het algemene nummer: 043 – 350 97 10 en daarnaast in noodgevallen thuis (zie onder).

Schoolleider (sectordirecteur): mevrouw J. de Vries.
Teamleider middenbouw: mevr. Patricia Hanssen
Teamleider bovenbouw: mevr. Jeanneke Brosky

Staffunctionaris onderwijsorganisatie: de heer Gerlach van Wersch

11.1.2 Teams

Binnen de sector zijn twee teams ingericht. Elk team heeft een verantwoordelijke teamleider. Het zijn de volgende teams:

1. Middenbouwteam (klassen 7 en 8, inclusief PE): Patricia Hanssen
Coördinator PE-stroom: Jitske Kraan
2. Bovenbouwteam (klassen 9 t/m 12)
Coördinator 9-10: Mariëlle Deckers

11.2 Pedagogische vergadering

Het lerarenteam handelt op grond van de overtuiging dat de ouders van de ingeschreven leerling de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor het pedagogisch handelen voor de duur van de schooltijd heeft overgedragen (gedelegeerd) aan het lerarenteam, vertegenwoordigd in de pedagogische vergadering.

Per kwartaal is er één grote Algemene Pedagogische Vergadering en één Algemene Personeelsvergadering. Daarnaast vergaderen de teams tweewekelijks.

11.3 Dagelijkse Leiding Leerlingen

De functionaris Dagelijkse Leiding Leerlingen (DLL) draagt zorg voor contacten met leerlingen en ouders in het geval van verzuim en verlof, onreglementair gedrag en conflicten. De DLL bewaakt mede de veiligheid in en rondom de school en onderhoudt contacten met inspectie, maatschappelijk werk en politie. Dagelijkse Leiding Leerlingen: Leni Haenen.

Schoolgids

11.4 Leerlingenraad

Op onze school bestaat sinds vele jaren een actieve leerlingenraad. Hierin hebben klassenvertegenwoordigers uit alle klassen zitting. De raad vergadert twee wekelijks binnen schooltijd en wordt begeleid door een docent. De leerlingenraad kan gevraagd en ongevraagd advies verstrekken aan de schoolleiding. De raad kan worden betrokken bij de sollicitatieprocedure van nieuwe leerkrachten. Er is een eigen jaarlijks budget en de raadsleden worden in de gelegenheid gesteld scholing en vorming op het gebied van medezeggenschap in het onderwijs te volgen.

11.5 Klachtenregeling

Niet alles loopt altijd zoals we dat wensen. Wat kunt u doen als u binnen onze school moeilijkheden ervaart met leerkrachten of andere personeelsleden, of als u meent dat een zaak niet goed of niet volgens de afspraken of regels wordt afgehandeld? Uitgangspunt is dat dergelijke zaken, waarover onvrede ontstaat, altijd als eerste met de direct betrokkene(n) wordt besproken. Dit kan een leraar zijn, een mentor een ander personeelslid. Als u er nadat de zaak helder op tafel is gekomen onderling niet uitkomt, kunt u de zaak voorleggen aan de schoolleider. Deze zal proberen, na de partijen te hebben gehoord en eventueel in gesprek samengebracht, tot een oplossing te komen. Als ook hierna het probleem niet opgelost is kunt u zich wenden tot de klachtencommissie van LVO of tot de VVL.

11.6 Klachtencommissie LVO

De klachtenregeling Stichting LVO en het Reglement Klachtencommissie Stichting LVO kunt u opvragen via het schoolsecretariaat. Beide regelingen zijn te raadplegen op www.stichtinglvo.nl > LVO > Regelingen.

Als u vragen of klachten heeft omtrent de kwaliteit van het vrijeschoolonderwijs, kunt u zich ook richten tot de Vereniging voor Vrijeschoolonderwijs Limburg (VVL). Deze vereniging heeft als doelstelling het bewaken van het vrijeschoolgehalte van het onderwijs dat gegeven wordt in de sector Bernard Lievegoed.

11.7 PR & communicatie

Nieuw beleid op het vlak van PR en communicatie is in voorbereiding; uitwerking van het nieuw te vormen beleid wordt niet eerder dan in het voorjaar verwacht. Contactpersoon: Janny de Vries..

Schoolgids

12 EXTERNE ORGANISATIE

12.1 Vereniging voor Vrijeschoolonderwijs Limburg (VVL)

De Vereniging stelt zich ten doel, "het bevorderen van vrijeschoolonderwijs in Limburg in het algemeen en het ondersteunen van het voortgezet vrijeschoolonderwijs in Maastricht in het bijzonder". Zij doet dit door het bieden van ondersteuning; het verzorgen van een platform voor gesprek en meningsvorming m.b.t. het vrijeschoolonderwijs; het innen en beschikbaar stellen van de ouderbijdragen en het houden van toezicht. Vrijwel alle personeelsleden en alle ouders van de sector Bernard Lievegoed zijn lid. Het lidmaatschap staat ook open voor ouders van leerlingen van de vrije basisscholen.

De Verenigingsvergaderingen vormen het ideale platform voor dialoog en beeldvorming met betrekking tot het vrijeschoolonderwijs in het algemeen en de sector Bernard Lievegoed in het bijzonder. Hoewel dit geen formeel medezeggenschapsorgaan is, hopen we u allen hier te treffen om de kwaliteit van ons onderwijs te bespreken en te waarborgen. Voor nadere gegevens zie adressenlijst achter in de gids.

12.2 Medezeggenschapsraad

Formele medezeggenschap, volgens de wet op de Medezeggenschap, vindt plaats via de MR van het Bonnefanten College. Hierin hebben zitting één personeelslid, één ouder en één leerling van onze sector. In 2008- 2009 is het ouderlid Jos Wolfs en het personeelslid Harold van Ingen. De MR bestaat uit uit de drie sectoren: sector havo-vwo (Tongerseweg) sector vmbo (Eenhoornsingel) en de sector Bernard Lievegoed.

Schoolgids

13 FINANCIËLE ZAKEN

13.1 Financiële verantwoording

Bij het opstellen van de jaarlijkse begroting wordt altijd uitgegaan van de pedagogische wensen en eisen geformuleerd door het lerarenteam. Met ingang van schooljaar 2005-2006 is de begroting onderdeel van de totale begroting van het Bonnefanten College. Uit de convenant met LVO en de ouderbijdragen die via de Vereniging voor Vrijeschoolonderwijs Limburg (VVL) beschikbaar gesteld worden, vloeit voort dat de sector Bernard Lievegoed in hoge mate een eigen beleid kan blijven voeren.

13.2 Ouderbijdragen

Zonder uw ouderbijdrage kan een kleinschalige vrijeschool als de sector Bernard Lievegoed niet bestaan. In het onderwijs is de subsidiëringssystematiek afgestemd op scholen met minimaal 750 leerlingen. De keuzes om kleinschalig onderwijs te verzorgen en zelfstandig gehuisvest te zijn, brengen extra exploitatiekosten met zich mee. Zo hebben kleinschaligheid en zelfstandigheid ook hun prijs.

Hiernaast kent de sector Bernard Lievegoed een uitgebreid systeem van leerlingenzorg en begeleiding en wordt in veel lessen met kleine groepen gewerkt; hiervoor is extra personele inzet nodig. Ook is er een uitgebreid excursie- en activiteitenprogramma. Hiervoor worden door het jaar heen vrijwel geen extra bijdragen gevraagd.

De ouderbijdrage is inkomensafhankelijk. Voorop staat dat de ouderbijdrage geen belemmering mag zijn om een kind vrijeschoolonderwijs te laten volgen. Het gaat hier dan ook niet om een wettelijk verplichte bijdrage. De ouders kunnen naar eigen eer en geweten hun vrijwillige bijdrage voldoen. De ouderbijdrage wordt berekend op basis van het gezamenlijke belastbare inkomen en geldt steeds voor de periode van 1 augustus t/m 31 juli van het daaropvolgende jaar. U ontvangt de ouderbijdragenformulieren en de toelichting hierop in de maand september.

De ouderbijdrage worden geïnd door de Vereniging voor Vrijeschoolonderwijs Limburg. De inning wordt uitgevoerd door Ilse Bayens (tel. 043 - 409 10 24). Bij haar kunt u ook terecht voor meer informatie over ouderbijdragen, de bovenbouwtoeslag, betalingen en individuele regelingen.

13.3 De 1% regeling

De vrijeschool in Maastricht is in de eerste fasen van haar ontwikkeling door velen in raad en daad gesteund. Ook in financiële zin brachten ouders, leerkrachten en instanties vanuit de vrijeschoolbeweging, grote offers. Vanaf het moment dat de Bernard Lievegoed School zelf over een solide financiële basis te beschikken, heeft zij besloten indien mogelijk andere aan de vrijeschool verwante initiatieven te ondersteunen. Deze regeling werd "de 1% regeling" genoemd aangezien maximaal 1% van de begroting hiervoor beschikbaar werd gesteld.

Schoolgids

Sinds 1998 bestaat een partnerschap met de Vrijeschool Stupeni in Odessa. Viermaal bezochten leraren uit de Oekraïne Maastricht. Viermaal waren Maastrichtse leraren in Odessa te gast om de school daar te ondersteunen.

Daarnaast werd in de afgelopen jaren de organisatie van de "International Youth Camp" (IYC) van de Christengemeenschap vanuit de 1%-regeling in de gelegenheid gesteld jongeren uit Oost-Europa (en met name Oekraïne) aan haar internationale zomerkamp te laten deelnemen.

Jaarlijks zal worden gezien of wij de ondersteuning van deze initiatieven binnen de gewijzigde omstandigheden kunnen en willen handhaven.

13.4 Kinderbijslagformulieren

Kinderbijslagformulieren kunnen bij de administratie ter ondertekening worden aangeboden.

13.5 Tegemoetkoming studiekosten leerlingen t/m 17 jaar (tegemoetkoming ouders)

Ouders kunnen nog wel in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de studiekosten voor kinderen in het voortgezet onderwijs. Het onderdeel tegemoetkoming lesgeld komt natuurlijk te vervallen aangezien geen leselden meer worden geheven.

De tegemoetkoming is inkomensafhankelijk.

Ook ouders van leerlingen die nog geen zestien jaar zijn, komen in aanmerking voor tegemoetkoming in de overige studiekosten! Dit geldt voor alle leerlingen die op 1 juli 2005 jonger zijn dan 18 jaar. Men dient voor 1 juli 2007 bij de Informatie Beheer Groep de aanvraag in te dienen. Aanvraagformulieren zijn door u zelf te bestellen via tel: 050 - 599 77 55 of via internet: www.ib-groep.nl.

13.6 Tegemoetkoming studiekosten 18+ (tegemoetkoming scholieren)

Met ingang van het kwartaal na de 18e verjaardag van een leerling kan hij of zij een tegemoetkoming in de studiekosten krijgen. Deze bestaat uit een basistoelage en eventueel een tegemoetkoming in de directe studiekosten. De basistoelage is niet afhankelijk van het inkomen van de ouders. De tegemoetkoming in het lesgeld en de overige studiekosten is inkomensafhankelijk. Aanvraagformulieren zijn door u zelf te bestellen via tel: 050 - 599 77 55 of via internet: www.ib-groep.nl.

13.7 Studiefinanciering 18+

Informatie en aanvraagformulieren zijn door u zelf te bestellen via tel: 050 - 599 77 55 of via internet: www.ib-groep.nl.

Schoolgids

13.8 Werkweken en excursies

In elke klas is er een thematische werkweek of kampweek.

De kosten hiervan bedragen maximaal € 100, tenzij de oudergroep vindt dat er belangrijke redenen zijn om dit bedrag te overschrijden.

De twaalfde klas maakt een kunstreis. Dit is een eindreis die voor wat betreft kunst en cultuur aansluit bij de behandelde lesstof uit de hele vrijeschoolperiode. De kosten van deze reis worden door leerlingen en ouders van klas 12 telkens zelf bepaald. Richtlijn bij de eindreis is een totaalbedrag van ongeveer € 650,- p.p. Leerlingen sparen hiervoor ook vanaf klas 11 door middel van klassikale activiteiten.

De school voert een actief beleid op het gebied van excursies en het uitnodigen van gastdocenten en sprekers. Dit gebeurt met name in de vakken kunstgeschiedenis, de natuurwetenschappen, de moderne vreemde talen, drama en maatschappijleer. De kosten hiervan worden in principe door de school gedragen. Alleen in uitzonderlijke gevallen en dan na raadpleging van de oudergroep kan een eigen bijdrage gevraagd worden.

13.10 Verzekeringen

Stichting LVO heeft als bevoegd gezag voor haar scholen een aantal verzekeringen afgesloten. Voor u zijn van belang de verzekeringen die betrekking hebben op leerlingen en vrijwilligers c.q. participerende ouders bij evenementen etc.

Zo is er een collectieve ongevallenverzekering afgesloten. Deze verzekering geldt gedurende schooltijden, tijdens het gaan en komen naar en van school en tijdens excursies, schoolreizen, evenementen, werkwerken, stages etc. voor zover die onder verantwoordelijkheid van of door de school worden georganiseerd. Gedekt zijn medische kosten en een uitkering bij blijvende invaliditeit en overlijden, tot een bepaald maximum en onder nader omschreven voorwaarden. Materiële schade is niet gedekt.

Tevens is er een (doorlopende) schoolreis- en excursieverzekering afgesloten. Deze verzekering biedt dekking voor activiteiten die onder verantwoordelijkheid van de school worden uitgevoerd, op basis van nader omschreven voorwaarden.

Ten slotte is er een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

Alle verzekeringen zijn in principe op basis van secundaire dekking afgesloten. Dat betekent dat schade of letsel in de meeste gevallen eerst gemeld moet worden bij de persoonlijke verzekeringen van de betrokken leerling of ouder. Als deze verzekering de kosten aantoonbaar niet vergoedt, om welke reden dan ook, kan de verzekering van de school worden aangesproken.

Vergoeding van de schade of gemaakte kosten geschiedt uitsluitend via declaratie door de school met daarvoor bestemde declaratieformulieren. In geval van schade kunt u zich wenden tot de administratie.

Schoolgids

De school sluit elke aansprakelijkheid ten aanzien van schade aan of diefstal van privé-eigendommen uit.

Schoolgids

14 PERSONEEL

Om de privacy van de leerkrachten en medewerkers te respecteren worden de adressen en telefoonnummers niet in de schoolgids opgenomen. Indien u de betreffende persoon wenst te bereiken, verzoeken we u vriendelijk dit via school te doen. Leerkrachten zijn het best bereikbaar tijdens de pauzes. U kunt ook bij de conciërge aangeven dat u teruggebeld wenst te worden.

Het telefoonnummer van de mentor ontvangt u met de klassenlijst aan het begin van het schooljaar. De telefoonnummers van alle functionarissen worden wel weergegeven.

Onderwijzend Personeel:

- dhr. Richard Abels, handvaardigheid
- mw. Kelly Beckers, Engels, dyslexiecoach, faalangstcoach, cultuurcommissie
- mw. Rinie Beckers, economie
- mw. Marja den Boer, Nederlands, mentor 9a
- mw. Pamela Bosch, Duits klas 7
- dhr. Sander Bosch, aardrijkskunde, mentor 7b
- mw. Jeanneke Brosky, teamleider Bovenbouwteam (klas 9 t/m12), Nederlands
- mw. Mariëlle Deckers, wiskunde, coördinator Bovenbouwteam, mentor 10a, lid aannamescommissie
- mw. Hermine Degenaar, biologie, vertrouwenspersoon, rugzakbegeleiding, faalangstcoach
- mw. Mireille van Dijk, Frans, mentor 11a
- mw. Esther Drielsma, stagecoördinator
- mw. Amandine Dupret, Frans, Spaans
- mw. Leni Haenen, textiele vormgeving, kunstgeschiedenis, kunstcoördinator, mentor klas 12b, Dagelijkse Leiding Leerlingen
- mw. Patricia Hanssen, teamleider Middenbouwteam (klas 7 & 8), voorzitter aannamescommissie, mentor 8c, drama
- mw. Lydia Hauffen, Duits, mentor 10b, voorzitter cultuurcommissie
- dhr. Antoon van Hooft, scheikunde, NASK
- dhr. Harold van Ingen, systeembeheerder, ICT-coördinator, ICT-docent, amanuensis AVM-team, lid MR
- mw. Barbara Janssen, handvaardigheid en praktijkvakken PE-stroom, mentor 10PE
- mw. Rachelle Kennis, Nederlands, zorgcoördinator, mentor 8a
- mw. Brechje Kolle, verzorging
- mw. Jitske Kraan, Coördinator PE-stroom, mentor klas 8PE, Nederlands
- dhr. Eloy te Lam, gymnastiek, mentor 11b
- mw. Wendy Libens, biologie pe-stroom
- mw. Jefte Lutgerink, drama
- dhr. Marcel van Montfort, muziek
- mw. Isabel Moraes, wiskunde, natuurkunde
- dhr. Marcel Notermans, aardrijkskunde, stages klassen 10 en 11, mentor 12a
- mw. Brigit Otten, tekenen, kunstgeschiedenis, mentor 9a
- mw. Evelyne Ploum, muziek
- mw. Manon Rassin, gymnastiek, lid cultuurcommissie
- dhr. Rob Sanders, Engels
- mw. Elly Schoffelen, textiel, praktische vorming

Schoolgids

- dhr. Jos Severens, wiskunde, natuurkunde, mentor 7p
- mw. Patricia Severens, Nederlands, studievoordigheden, mentor 7c
- dhr. Peter Smeets, wiskunde
- dhr. Dries Verbeemen, gymnastiek
- mw. Sandra Verhoeven, Nederlands, tekenen, mentor 7a
- mw. Marieke Vloedveld, wiskunde, roostermaker, lid cultuurcommissie
- mw. Nicole Vroon, natuurkunde, decaan
- mw. Suan Wardenaar, zorg en welzijn, mentor 9P
- mw. Tamara Wewengkang, Nederlands, mentor 8b
- dhr. Gerlach van Wersch, biologie, staffunctionaris onderwijs
- dhr. Bram de Wever, geschiedenis, mentor klas 9b, stages klas 9

Onderwijsondersteunend personeel

- mw. Sonja Jongen, administratie
- mw. Lisette Lucassen, conciërge/ receptie
- dhr. Paul Nillesen, conciërge/catering
- mw. Nonna Pattipeiluhu, conciërge/ receptie
- dhr. George Ponne, TOA
- dhr. Paul aan 't Rot, mediatheek
- dmv. Ingrid Yska, administratie

Vrijwilligers:

- Marij Houben, receptie
- diverse vrijwilligers mediatheek

Schoolleiding, bereikbaar via algemeen nummer 043-3509710

- mevr. Janny de Vries (janny.de.vries@blvs.nl)
- mw. Jeanneke Brosky (jeanneke.brosky@blvs.nl)
- mw. Patricia Hanssen (patricia.hanssen@blvs.nl)
- dhr. Gerlach van Wersch (gerlach.van.wersch@blvs.nl)

Schoolgids

15 ADRESSEN EN INFORMATIE OVER HET VRIJESCHOOLONDERWIJS

Sector Bernard Lievegoed

Afdeling voortgezet onderwijs: midden – en bovenbouwklassen
7 t/m 12 (12 tot 18 jarigen)
Nijverheidsweg 25
6227 AL Maastricht
T: 043-3509710
F: 043-3509711
E: info@blvs.nl
W: www.blvs.nl.

Vereniging Vrijeschoolonderwijs Limburg

De Vereniging stelt zich ten doel het bevorderen van vrijeschoolonderwijs in de regio in het algemeen en het ondersteunen van het voortgezet vrijeschoolonderwijs in Maastricht in het bijzonder. Zij doet dit door het bieden van ondersteuning, het verzorgen van een platform voor gesprek en meningsvorming m.b.t. het vrijeschoolonderwijs, het innen en beschikbaar stellen van de ouderbijdragen en het houden van toezicht. Voor meer informatie: www.vrijeschool.org

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO)

De Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) is een samenwerkingsbestuur voor scholen voort voortgezet onderwijs in Limburg.

Zie algemeen gedeelte Bonnefanten College. De sector Bernard Lievegoed is sinds augustus 2005 een onderdeel van het Bonnefanten College.

15.1 Adressen van andere vrijescholen en kinderopvang in de regio

Bernard Lievegoed School (vrije basisschool)

Afdeling basisonderwijs: kleuterklassen en onderbouwklassen 1 t/m 6 (4 tot 12 jarigen)
Leuvenlaan 35
6229 GX Maastricht
T: 043 - 361 73 98
E: admin@ob.blvs.nl
W: www.vrijeschool.org
<http://bernard.lievegoed.vrijeschool.org>

Peuterspeelzaal 't Zonnestraaltje (2- tot 4 jarigen)

Leuvenlaan 35
Correspondentieadres:
Postbus 1017
6201 BA Maastricht
tel.: 043 - 361 73 98

Schoolgids

Kinderdagverblijf Noach

Sterre der Zeestraat 1
6227 SC Maastricht
T: 043 - 3613333
E: noachmaastricht@planet.nl
W: www.noachkinderdagverblijven.nl

Vrije School Z.O. Limburg (vrije basisschool)

Schaesbergerweg 58
6415 AJ Heerlen
T: 045 - 572 92 36
E: vszol@worldonline.nl
W: www.vrijeschoolheerlen.nl

Vrije School Christophorus (vrije basisschool)

Schouwberg 27
6041 AG Roermond
T: 0475 - 33 31 60
E: vschris@xs4all.nl
W: www.vrijeschoolroermond.nl

Vrije School Sittard (vrije basisschool)

Postbus 763
6130 AT Sittard
bezoekadres: Leyenbroekerweg 113D
T: 046 - 458 13 45
E: info@talander.org
W: www.talander.org

Vrije School R. Steinerschool N-Limburg (vrije basisschool)

Postbus 781
5900 AT Venlo
bezoekadres: Zusterstraat 25 (5914 XX)
T: 077 - 354 35 87
E: info@vrijeschoolvenlo.nl
W: www.vrijeschoolvenlo.nl

De Zonnewijzer Rudolf Steinerschool (vrije basisschool en voortgezet onderwijs)

Privaatweg 7
B-3018 Leuven-Wijgmaal
T: 0032 - (0) 16 20 29 54
E: info@steinerschoolleuven.be
W: www.steinerschoolleuven.be

Freie Waldorfschule Aachen

Anton Kurze Allee 10
52064 Aachen, Duitsland
T: 0049 - (0) 241 71 044
E: Waldorfschule.Aachen@t-online.de
W: www.waldorfschule-aachen.de15.2 Meer informatie over vrijescholen

Schoolgids

15.2 Meer informatie over vrijescholen

De Vereniging van Vrijescholen verenigt alle scholen en instellingen voor onderwijs en opvoeding, waar gewerkt wordt vanuit de antroposofie.

Voor meer informatie: www.vrijescholen.nl
Hoofdstraat 14B, 3972 LA Driebergen
T: 0343 - 536060
E: vereniging@vrijescholen.nl

Door lid te worden van de Vereniging voor Vrije Opvoedkunst (VOK) levert u een bijdrage aan de verbreiding en versteviging van de Rudolf Steiner pedagogie. U kunt lid worden van de Vereniging voor Vrije Opvoedkunst (inclusief tijdschrift Vrije Opvoedkunst, 7 maal per jaar) voor € 37,- per jaar. Meer informatie via: www.vrijeopvoedkunst.nl.

Redactie en vereniging: Hoofdstraat 8, 3972 LA Driebergen
T: 0343-538788
E: info@vrijeopvoedkunst.nl

De Begeleidingsdienst voor vrijescholen, gevestigd in Driebergen, is een onderwijsbegeleidingsdienst die zich richt op vrijescholen in Nederland. Zij levert diensten aan scholen door het hele land. Voor meer informatie: www.vrijescholen.com.
Bezoekadres: Hoofdstraat 14-b
Postadres: Postbus 114,
3972 LA Driebergen
T: 0343-524090
E: begeleidingsdienst@vrijescholen.com

Hogeschool Helicon verzorgt verschillende opleidingen, waaronder de lerarenopleiding basisonderwijs vrijescholen; de opleiding docent dans/euritmie en muziek. Hogeschool Helicon heeft vestigingen in Zeist en in Den Haag (euritmieopleiding). Voor meer informatie: www.hhelicon.nl.

Hogeschool Helicon vestiging Zeist: Socrateslaan 22a, 3707 GL Zeist
T: 030 - 6937900
E: info@hhelicon.nl

De Stichting voor Rudolf Steiner Pedagogie stelt financiële middelen beschikbaar voor opleiding en ontwikkeling, alsmede voor bijzondere initiatieven. Dat maakt het voor Vrije Scholen en andere antroposofisch-pedagogische initiatieven mogelijk om alert in te spelen op de verandering van mensen en hun leefomgeving. Onder de Stichting ressorteert een aantal fondsen, zoals het Fonds voor het kleine kind, het Tobiasfonds, het Fonds algemene doelen, het Arnold Henny Fonds en het Internationaal Hulp Fonds. Voor meer informatie: www.stichtingsp.nl.
Postadres: Damhertlaan 129, 3972 DD Driebergen
T: 0343 - 512491

De Antroposofische Vereniging in Nederland is gevestigd in Zeist. Verspreid over het hele land zijn er circa vijftig ledengroepen en ruim dertig studiecentra voor antroposofie. De activiteiten van de studiecentra zijn openbaar. Er is een landelijke antroposofische bibliotheek in Den Haag en er zijn ongeveer vijftig plaatselijke bibliotheken.

Schoolgids

De Antroposofische Vereniging in Nederland is aangesloten bij de Algemene Antroposofische Vereniging in Zwitserland.

Adres: Boslaan 15, 3701 CH Zeist

T: 030 – 691 82 16

E: secretariaat@antrop-ver.nl

W: www.antroposofie.nl

Contactpersoon afdeling Maastricht, tevens studiecentrum:

Mariel van Knippenberg-Carre

Pastoor Habetsstraat 28,

6217 KM, Maastricht

T: 043 – 408 31 95

E: mariel88@home.nl

Aan de Internationale Christengemeenschapskampen nemen jaarlijks vrijeschoolleerlingen uit heel Europa deel. The IYCamp is a summer camp of two weeks for young people, organized by young people, every year on a different spot in Europe. The purpose of the IYCamp is to bring together youth from several nationalities and with different cultural identities. An essential aim of the IYCamp is to create a community together, in which there is both time and spirit for profound content as well as for fun. More info: www.iycamp.com.

Het vrijeforum is een digitaal platform van, voor en door (ex-) leerlingen van vrijescholen in Nederland. Meer info: www.hetvrijeforum.nl.

15.3 Literatuur

De Bernard Lievegoed School beschikt over een eigen bibliotheek op de Onderbouw, Leuvenlaan 35. De collectie bestaat uit ruim 900 boeken. Er zijn boeken over antroposofie, opvoeding en onderwijs, de leeftijdsfasen van het kind, (vrijeschool)pedagogie, jaarfeesten, sprookjes, sagen, legenden en kinderliteratuur. Ook heeft de school een abonnement op de tijdschriften Jonas, Vrije Opvoedkunst en Motief. Contactpersoon: mevrouw Meike Vos-Boonen via de Onderbouw: 043 – 36 17 398.

In de Stadsbibliotheek van Maastricht, Centre Céramique, is ook veel literatuur beschikbaar op alle bovenstaande gebieden. Ook zijn meerdere werken van onder anderen Rudolf Steiner en Bernard Lievegoed aanwezig.

Voor meer informatie: www.centreceramique.nl.

Centre Céramique: Avenue Céramique 50, 6221 KV Maastricht

E: mail@sbm.nl